

PRAKTYKI I STAŻE STUDENCKIE

Badanie Centrum Analiz
Niezależnego Zrzeszenia Studentów

NIEZALEŻNE ZRZESZENIE STUDENTÓW

Warszawa 2025

Niezależne Zrzeszenie Studentów
ul. Krakowskie Przedmieście 20/22 lok. 21
00-325 Warszawa

Badanie przeprowadzone na zlecenie i z inicjatywy Niezależnego Zrzeszenia Studentów przez Centrum Analiz NZS

Kwestionariusz ankiety: **Ewa Przyłudzka**

Wizualizacje w MAXQDA i Microsoft Power BI: **Ewa Przyłudzka**

Analiza i raport: **Ewa Przyłudzka**

Opracowanie graficzne raportu: **Karolina Michalec**

Niezależne Zrzeszenie Studentów
Warszawa 00-325
ul. Krakowskie Przedmieście 20/22 lok. 21
www.nzs.org.pl
poczta@nzs.org.pl

SPIS TREŚCI:

Wstęp	4
Metodologia badania	9
Najważniejsze wnioski	13
Analiza szczegółowa	17
1. Czy wykonywane/wykonane praktyki studiów są/były związane z kierunkiem studiów?	18
2. Jeśli nie: czemu?	19
3. Czy uważasz, że program praktyk był zgodny z Twoim kierunkiem studiów?	22
4. Czy uważasz, że zasady wykonywania praktyk opisane w planie studiów były zrozumiałe?	23
5. Czy uważasz, że zadania wydzielone Ci podczas praktyk były spójne z wiedzą teoretyczną zdobywaną na uczelni?	24
6. Czy uważasz, że praktyki umożliwiły Ci zastosowanie wiedzy zdobytej na studiach w praktyce?	25
7. Czy Twoja uczelnia pomogła Ci w znalezieniu praktyk studenckich?	26
8. Czy czułeś/aś wsparcie ze strony Twojej uczelni w trakcie wykonywania praktyk studenckich?	27
9. Czy czułeś/aś się wspierany/a przez opiekuna praktyk w miejscu wykonywania praktyk?	28
10. Jak oceniasz zaangażowanie opiekuna praktyk w pomaganie Ci w wykonywaniu powierzonych zadań?	29
11. Czy otrzymałeś/aż wystarczające wsparcie ze strony zespołu, w którym odbywałeś/aś praktyki?	30
12. Jak oceniasz możliwość rozwoju praktycznych umiejętności podczas Twoich praktyk?	31
13. Czy praktyki pozwoliły Ci zdobyć now umiejętności, które mogą okazać się przydatne w przyszłej pracy zawodowej?	32
14. Jeśli tak: jakie?	33
15. Jak oceniasz oddziaływanie praktyk na rozwój Twoich umiejętności interpersonalnych, takich jak komunikacja i praca w zespole?	35
16. Jakie wyzwania i trudności napotkałeś/aś podczas Twoich praktyk?	37

SPIS TREŚCI:

17. Czy brak wynagrodzenia za praktyki wpłynął na Twoją decyzję o ich wyborze?	39
18. Czy napotkałeś/aś trudności finansowe wynikające z uczestnictwa w praktykach?	40
19. Jeśli tak: jakie?	41
20. Jakie formy wynagrodzenia (finansowe lub inne) byłyby dla Ciebie satysfakcjonujące w ramach praktyk studenckich?	43
21. Czy uważasz, że nieodpłatne praktyki są sprawiedliwe w kontekście zdobywania doświadczenia zawodowego?	45
22. Wyjaśnij swoją odpowiedź.	46
23. Czy doświadczyłeś/aś jakiegokolwiek dyskryminacji lub nierównego traktowania podczas praktyk (np. ze względu na wiek, płeć, kierunek studiów, uczelnię)?	48
24. Jeśli tak: z jakimi przejawami dyskryminacji lub nierównego traktowania się spotkałeś/aś?	50
25. Jakie korzyści uzyskałeś/aś dzięki praktykom?	52
26. Jakie zmiany w organizacji praktyk uważasz za kluczowe, aby lepiej wspierać rozwój sytuacji?	54
27. Jakie konkretne zmiany w programie praktyk mogłyby, Twoim zdaniem, poprawić ich wartość edukacyjną?	56
28. Jakie dodatkowe wsparcie (np. szkolenia, mentoring) chciałbyś/chciałabyś mieć gdybyś miała/a powtórzyć praktyki?	58
29. Jakie dodatkowe zasoby (np. dostęp do materiałów edukacyjnych, większe wsparcie opiekuna) byłyby dla Ciebie przydatne gdybyś miała/a wziąć udział w praktykach od nowa?	60
30. Czy masz dodatkowe uwagi lub sugestie dotyczące programu praktyk?	62
31. Czy masz dodatkowe uwagi lub sugestie dotyczące funkcjonowania praktyk studenckich?	64
Metryczka	66
32. Nazwa uczelni respondentów.	67
32b. Nazwa uczelni respondentów (spoza OU NZS).	68
33. Kierunek studiów repondentów (top 30).	69

SPIS TREŚCI:

34. Do jakiej dziedziny nauki należy kierunek studiów, na którym wykonywane były praktyki studenckie?	71
35. Semestr(y) studiów, na których wykonywane były praktyki.	72
36. Ile semestrów temu wykonywane były praktyki studenckie?	74
37. Forma praktyk przewidziana przez uczelnię.	75
38. Forma praktyk przewidziana przez studenta.	
39. Forma praktyk preferowana przez studenta.	
Rekomendacje	77

01

WSTĘP

WSTĘP

Praktyki zawodowe są nieodłącznym elementem procesu kształcenia akademickiego. Mają one za zadanie umożliwić studentom zastosowanie wiedzy teoretycznej w rzeczywistym środowisku zawodowym, wspierać rozwój kompetencji praktycznych, a także przygotować młodych ludzi do wyzwań, jakie stawia przed nimi rynek pracy. W założeniu są przestrzenią przejścia od edukacji do zatrudnienia, etapem, w którym teoria zderza się z praktyką, a idealizowane wyobrażenia o zawodzie podlegają weryfikacji w konfrontacji z codziennością instytucji, firm i organizacji. W rzeczywistości jednak **funkcjonowanie systemu praktyk studenckich w Polsce bywa dalekie od ideału**, a obraz ten potwierdzają wyniki przeprowadzonego badania, które stało się podstawą niniejszego raportu.

W centrum uwagi znalazły się doświadczenia studentów związane z organizacją, przebiegiem oraz jakością realizowanych praktyk. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone metodą CAWI. Uzyskane odpowiedzi, zarówno zamknięte, jak i otwarte, pozwoliły uzyskać szeroki obraz rzeczywistej sytuacji, nie tylko w liczbach, ale i w narracjach, które ujawniają systemowe braki, bariery oraz pozytywne wyjątki.

Zgromadzone dane rzucają światło na szereg kluczowych zagadnień. Analizowano m.in. **zgodność praktyk z kierunkiem studiów, możliwość wykorzystania wiedzy teoretycznej w praktyce, jakość wsparcia ze strony uczelni i opiekunów, stopień zaangażowania instytucji przyjmujących praktykantów oraz wpływ praktyk na rozwój kompetencji zawodowych i interpersonalnych.**

WSTĘP

Pytano również o **trudności organizacyjne i finansowe**, z jakimi mierzą się studenci, a także o **subiektywną wartość edukacyjną** odbywanych praktyk.

Już pierwsze pytania ujawniły znaczące napięcie między założeniami a rzeczywistością. Choć większość studentów zadeklarowała, że ich praktyki były związane z kierunkiem studiów, to w wypowiedziach otwartych pojawiały się głosy krytyczne wskazujące na powierzchowność tego powiązania, **konieczność godzenia praktyk z pracą zarobkową oraz brak realnej wartości edukacyjnej**. Wiele odpowiedzi wskazywało na sytuacje, w których formalne kryteria zostały spełnione, ale istota doświadczenia – możliwość nauki, rozwijania umiejętności i budowania tożsamości zawodowej została zatracona.

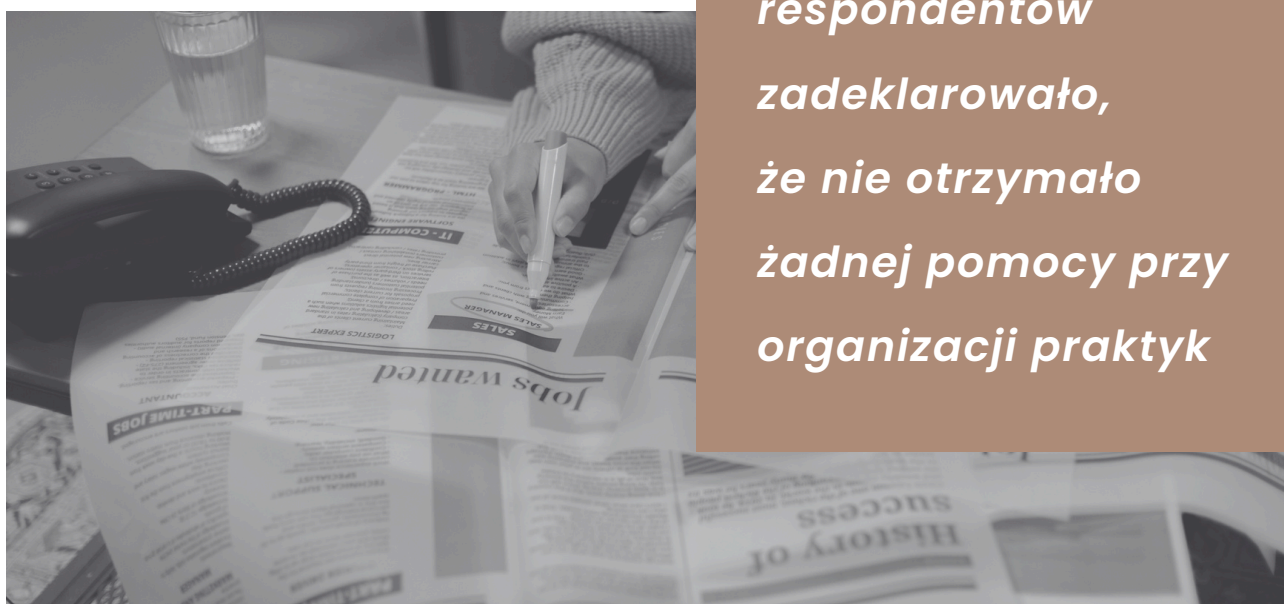
Kolejnym obszarem wymagającym refleksji okazało się wsparcie ze strony uczelni. Dane ujawniły znaczną lukę: **aż 67,7% respondentów** zadeklarowało, że **nie otrzymało żadnej pomocy przy organizacji praktyk**.

W wielu przypadkach praktyki są pozostawione samym studentom, którzy bez systemowego wsparcia muszą zmierzyć się z barierami logistycznymi, niedoborem odpowiednich miejsc czy brakiem jasnych procedur. Warto odnotować, że lepiej oceniane było wsparcie ze strony zespołów w instytucjach przyjmujących niż pomoc zapewniana przez uczelnię – co stanowi istotny sygnał dla środowiska akademickiego.

Badanie pokazało także, że praktyki mogą być **doświadczeniem ambiwalentnym**. Z jednej strony, liczne wypowiedzi wskazują na korzyści: zdobycie umiejętności, poznanie środowiska pracy, rozwój interpersonalny.

”

*aż 67,7%
respondentów
zadeklarowało,
że nie otrzymało
żadnej pomocy przy
organizacji praktyk*

02

METODOLOGIA BADANIA

CEL BADANIA

Celem przeprowadzonego badania było poznanie doświadczeń studentów związanych z odbywaniem obowiązkowych praktyk zawodowych, a także identyfikacja barier i problemów, z jakimi mierzą się w trakcie ich realizacji. Analiza miała również na celu ocenę skuteczności wsparcia ze strony uczelni oraz instytucji przyjmujących praktykantów, a także zbadanie wpływu praktyk na rozwój zawodowy i osobisty studentów.

PRZEDMIOT I ZAKRES BADANIA

Przedmiotem badania były obowiązkowe praktyki zawodowe odbywane przez studentów w toku studiów wyższych (zarówno I, jak i II stopnia). Zakres tematyczny badania obejmował m.in.:

- sposób organizacji praktyk (samodzielny vs. z pomocą uczelni),
- zgodność tematyki praktyk z kierunkiem studiów,
- ocenę użyteczności i praktyczności zdobywanego doświadczenia,
- jakość wsparcia ze strony uczelni oraz opiekunów w miejscu praktyk,
- relacje interpersonalne w miejscu odbywania praktyk,
- wpływ praktyk na dalsze wybory zawodowe studentów.

METODA I TECHNIKA BADAWCZA

Do realizacji badania zastosowano **metodę ilościową**, wykorzystując technikę **CAWI** (*Computer-Assisted Web Interview*), czyli internetowy formularz ankietowy. Taka forma została wybrana z uwagi na:

- szybkość dotarcia do dużej liczby respondentów,
- wygodę i anonimowość odpowiedzi,
- łatwość agregacji danych w celu analizy statystycznej.

Formularz ankiety został przygotowany za pomocą platformy Microsoft Forms i zawierał zarówno pytania zamknięte jednokrotnego i wielokrotnego wyboru, jak i pytania otwarte, umożliwiające respondentom rozwinięcie odpowiedzi i wskazanie konkretnych przykładów z życia.

PRÓBA BADAWCZA

W badaniu wzięli udział studenci oraz absolwenci, którzy odbywają lub ukończyli praktyki bądź staże studenckie.

Do kryteriów wyłączających należały:

- brak rozpoczęcia praktyk lub stażu studenckiego,
- odbycie praktyk lub stażu, które nie były realizowane w ramach obowiązku wynikającego z programu polskiej uczelni wyższej.

W badaniu wzięło udział **1330** studentów pochodzących z różnych uczelni wyższych na terenie **z terenu całej Polski**. Wśród respondentów znaleźli się studenci studiów licencjackich i magisterskich na kierunkach zarówno humanistycznych, społecznych, jak i technicznych. Struktura demograficzna próby zostanie szczegółowo omówiona w szczegółowych analizach wykresów w dalszych rozdziałach.

DOBÓR PRÓBY

Badanie miało charakter **doboru nielosowego**, co oznacza, że respondenci zostali wybrani według kryteriów dostępności. Wykorzystano następujące metody:

- **dobór wygodny**, polegający na zaproszeniu studentów uczelni, do których badacze mieli bezpośredni dostęp,
- **dobór kwotowy**, ze względu na uczelnie, na których funkcjonuje organizacja (jednostka) uczelniana Niezależnego Zrzeszenia Studentów,
- **metodę kuli śnieżnej**, w ramach której respondenci przekazywali link do ankiety swoim znajomym,
- w niektórych przypadkach także **dobór celowy**, np. przez wysyłkę ankiety do osób odbywających praktyki w określonym semestrze.

ORGANIZACJA BADANIA

Kwestionariusz był dostępny online w terminie od **07.12.2024 do 30.04.2025 roku**. Respondenci zostali poinformowani o całkowitej anonimowości oraz możliwości rezygnacji z udziału na każdym etapie badania. Ankieta zawierała **39 pytań**, podzielonych na kilka bloków tematycznych:

- dane demograficzne,
- organizacja praktyk,
- jakość doświadczeń zawodowych,
- ocena wsparcia,
- wnioski i refleksje.

Średni czas wypełnienia formularza wynosił około **19 minut**.

ANALIZA DANYCH

Zebrane dane zostały poddane analizie statystycznej i jakościowej. Odpowiedzi zamknięte zliczono procentowo i przedstawiono w formie tabel i wykresów. W przypadku pytań otwartych dokonano analizy treści (content analysis), grupując wypowiedzi tematycznie i identyfikując najczęściej powtarzające się wątki oraz typowe (lub skrajne) narracje studenckie. Analiza została wykonana za pomocą programów **Excel**, **PS IMAGO PRO 10 (SPSS)** oraz **MAXQDA**. Wizualizacje wykonano w programie **Microsoft Power BI** oraz **MAXQDA**.

03

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

1. Niedopasowanie praktyk do kierunku studiów i brak realnej wartości edukacyjnej

Choć zdecydowana większość respondentów zadeklarowała, że ich praktyki były zgodne z kierunkiem studiów, w odpowiedziach otwartych wielokrotnie pojawiały się zastrzeżenia dotyczące powierzchownego dopasowania i braku realnej wartości edukacyjnej. Wielu studentów wskazywało, że wykonywali zadania zupełnie niezwiązane z kierunkiem, np. prace biurowe, porządkowe czy pomocnicze, które nie rozwijały kompetencji zawodowych. Praktyki bywały formalnym wymogiem zaliczenia, nie niosąc realnego rozwoju. Czynnikiem ograniczającym możliwość wyboru odpowiednich miejsc były m.in. brak miejsc praktyk, konieczność łączenia praktyk z pracą zarobkową oraz nieprecyzyjne wymagania programowe.

2. Niewystarczające wsparcie uczelni w organizacji praktyk

Aż 67,7% studentów nie otrzymało żadnego wsparcia od uczelni w organizacji praktyk. Pomimo że praktyki są obowiązkowym elementem programu studiów, ich realizacja była często pozostawiona studentom, którzy musieli samodzielnie szukać miejsc i koordynować formalności. Brak bazy ofert, ograniczony kontakt z opiekunami uczelnianymi oraz nieczytelne zasady powodowały chaos organizacyjny. Lepsze oceny uzyskało wsparcie ze strony zespołów w instytucjach przyjmujących, co pokazuje potrzebę aktywniejszego zaangażowania uczelni w ten proces.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

3. Duże zróżnicowanie jakości wsparcia i zaangażowania opiekunów praktyk

Respondenci pozytywnie ocenili wsparcie otrzymane od zespołów w miejscu praktyk (1069 osób), jednak indywidualne wsparcie ze strony opiekunów praktyk było znacznie gorzej oceniane. Aż 757 studentów uznało, że ich opiekun nie był zaangażowany w pomoc przy wykonywaniu zadań. Pokazuje to dysproporcję między jakością wsparcia zespołowego a indywidualnego nadzoru, który powinien pełnić kluczową rolę w edukacyjnym wymiarze praktyk.

4. Rozwój umiejętności zawodowych i interpersonalnych - tylko częściowo zrealizowany

Większość studentów zadeklarowała, że praktyki umożliwiły rozwój umiejętności zawodowych (819 osób) i interpersonalnych (1009 osób). Jednak równie liczna grupa (blisko 400 studentów) wyraziła wątpliwości lub negatywnie oceniła możliwość rozwoju. W odpowiedziach otwartych podkreślano, że najbardziej rozwijające były praktyki, w których studenci otrzymywali realne zadania, współpracowali z zespołem oraz mieli możliwość pracy z klientem, pacjentem czy uczniem. Praktyki ograniczające się do biernego obserwowania lub prostych czynności nie spełniały funkcji edukacyjnej.

5. Bariery ekonomiczne i nierówności w dostępie do jakościowych praktyk

Dla wielu studentów praktyki wiązały się z poważnymi trudnościami finansowymi: brakiem wynagrodzenia (dla 588 osób miało to wpływ na wybór miejsca), koniecznością rezygnacji z pracy zarobkowej, kosztami dojazdu i zakwaterowania. Blisko 440 studentów doświadczyło trudności finansowych, co świadczy o systemowej barierze ekonomicznej ograniczającej równość szans edukacyjnych. Większość respondentów (841 osób) uznała nieodpłatne praktyki za niesprawiedliwe, co ukazuje potrzebę wprowadzenia form rekompensaty finansowej (np. stypendia, zwrot kosztów, minimalne wynagrodzenie).

”

W odpowiedziach otwartych podkreślano, że najbardziej rozwijające były praktyki, w których studenci otrzymywali realne zadania (...)

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

6. Praktyki jako element przejścia od edukacji do rynku pracy

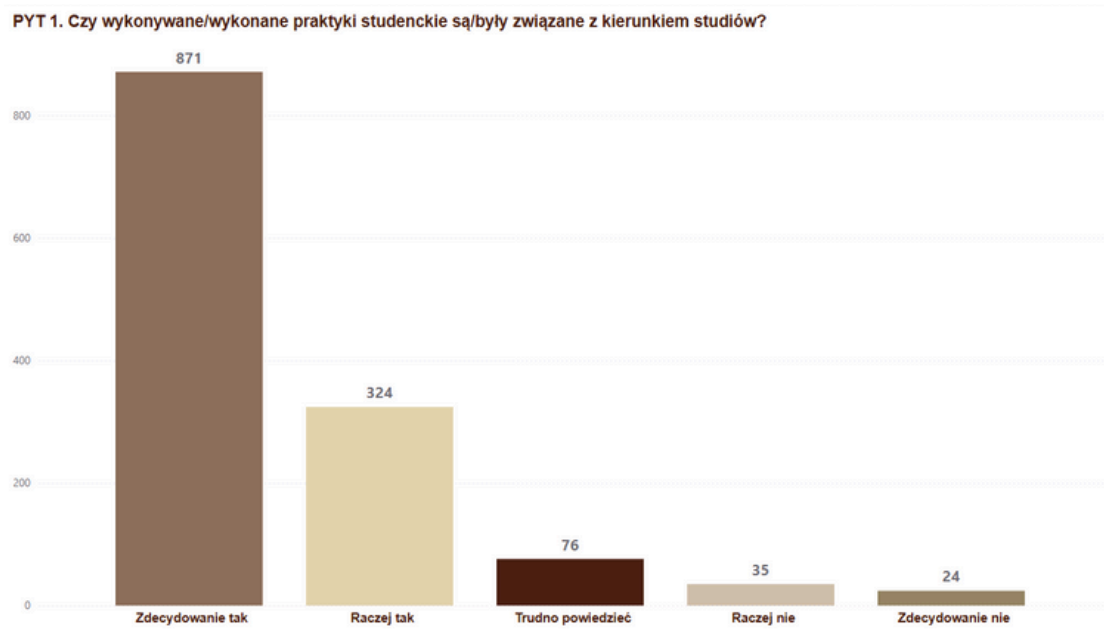
Pomimo wielu krytycznych głosów, praktyki zawodowe postrzegane są jako ważny etap wdrażania się w rzeczywistość zawodową. Respondenci podkreślali, że kontakt z klientem, praca zespołowa, odpowiedzialność za zadania oraz możliwość sprawdzenia się w zawodzie stanowiły wartościowe doświadczenia. Jednak to potencjał, który często pozostaje niewykorzystany ze względu na problemy systemowe: brak wsparcia, brak finansowania, niskiej jakości oferty praktyk. Kluczowym wyzwaniem jest zapewnienie, by każdy student miał równy dostęp do praktyk, które faktycznie przygotowują do pracy zawodowej.

Praktyki mogą być przestrzenią rozwoju, ale obecnie zbyt często stają się elementem formalnym, obciążeniem finansowym lub rozczarowaniem edukacyjnym. **Reforma ich systemu jest nie tylko potrzebna, ale konieczna z perspektywy jakości kształcenia i sprawiedliwości społecznej.**

04

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 1. na pytanie 1 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 1 uczestnicy badania zostali zapytani, czy wykonywane bądź wykonane przez nich praktyki studenckie były związane z kierunkiem studiów. Celem pytania było ustalenie stopnia zgodności realizowanych praktyk z profilem kształcenia akademickiego.

Analiza wyników jednoznacznie wskazuje na silną korelację między odbywanymi praktykami a kierunkiem studiów. Aż 871 respondentów (największa grupa) odpowiedziało „Zdecydowanie tak”, co stanowi wyraźny sygnał, że **znaczna większość studentów miała możliwość realizowania praktyk zgodnych z obranym kierunkiem akademickim.**

Dodatkowo 324 osoby wybrały odpowiedź „Raczej tak”, co oznacza, że łącznie 1195 respondentów – czyli znaczna większość – postrzegała swoje praktyki jako co najmniej częściowo spójne z tokiem studiów.

W porównaniu do powyższych wyników, odpowiedzi negatywne wystąpiły stosunkowo rzadko. Odpowiedź „Raczej nie” zaznaczyło jedynie 35 osób, natomiast „Zdecydowanie nie” – 24 osoby. Taki rozkład wskazuje, że doświadczenia praktyk wyraźnie niedopasowanych do kierunku kształcenia były marginalne i dotyczyły jedynie niewielkiego odsetka badanych.

Ciekawym aspektem jest również kategoria „Trudno powiedzieć”, którą zaznaczyło 76 respondentów. Odpowiedź ta może sugerować przypadki, w których granice między treściami akademickimi a obowiązkami praktycznymi były niejasne, lub też sytuacje, w których studenci odbywali praktyki w interdyscyplinarnych środowiskach zawodowych, utrudniających jednoznaczną klasyfikację.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 2. na pytanie 2: "Jeśli nie: czemu?"

(n=50)

Spośród 50 odpowiedzi na pytanie, dlaczego wykonywane praktyki studenckie nie były związane z kierunkiem studiów, wyłania się wyraźny obraz licznych trudności i kompromisów, z jakimi musieli się mierzyć studenci. Najczęściej pojawiające się słowa – praktyka, kierunek, studium, praca, miejsce, zadanie, móc – wskazują na powiązania między koniecznością pogodzenia obowiązków, ograniczeniami organizacyjnymi oraz brakiem odpowiednich miejsc praktyk zgodnych z profilem kształcenia.

Wiele odpowiedzi podkreślało, że powodem realizowania praktyk niezwiązanych z kierunkiem były kwestie finansowe i brak możliwości zrezygnowania z pracy zarobkowej, co zmuszało studentów do odbywania praktyk w miejscu zatrudnienia, niezależnie od jego związku z kierunkiem studiów:

„Praktyki wykonywane były w miejscu pracy, które niekoniecznie było związane ze studiami, ze względu na finansowe potrzeby nie mogłam zrezygnować z pracy na rzecz praktyk,

przez co miejsce pracy zgodziło się zaliczenie mi praktyk w ramach pracy.”

Inni zwracali uwagę na brak realnej wartości edukacyjnej praktyk, które w rzeczywistości nie dostarczały żadnych umiejętności ani wiedzy przydatnej w przyszłym zawodzie:

*„Praca w gastronomii na kuchni zdecydowanie nie jest związana z zawodem dietetyka. **Nie nauczyłam się tam zupełnie nic**, co mogłoby być przydatne później w zawodzie. Jedyna rzecz, która była związana z moim kierunkiem studiów to jedzenie samo w sobie. I na tym się kończy. Uważam to za zupełnie zbędny element moich studiów, tym bardziej że ta praktyka była obowiązkowa do zaliczenia już po pierwszym roku studiów.”*

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Problemem okazała się także **trudność w samodzielnej organizacji praktyk**, zwłaszcza na popularnych kierunkach, gdzie liczba studentów znacznie przewyższała dostępne miejsca praktyk:

„Dostanie się na praktyki było trudne, bo wymagało samodzielnego ich zorganizowania. Studentów psychologii są w Krakowie setki, a oddziałów ograniczona liczba i bardzo ciężko jest dostać się w dobre miejsce.”

Niepokojące były również **sygnały o niskim poziomie zaangażowania ze strony instytucji przyjmujących praktykantów**, które często wykorzystywały studentów do prac nie mających nic wspólnego z ich wykształceniem, wręcz traktując ich jak tanią siłę roboczą przy najprostszych, często biurowych czynnościach:

*„Nie są prowadzone przez osoby, które skończyły te studia. **Jest to bardziej wysługiwanie się studentami** do takich zadań jak sprzątnie.”*

Dodatkowo wskazywano na brak jasnych wymogów programowych dotyczących miejsca i rodzaju praktyk, co skutkowało brakiem systemowego wsparcia i problemem ze znalezieniem odpowiednich instytucji:

„Ponieważ wiele instytucji nie prowadzi praktyk, nie ma miejsca na praktykantów, program studiów nie określał dokładnie miejsca i rodzaju praktyk.”

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Przykładem niskiej wartości merytorycznej praktyk były również opisy miejsc, gdzie praktyka sprowadzała się do wykonywania monotonnych, mało rozwijających zadań, nie dających szansy na zdobycie kompetencji zawodowych:

„Studiuję prawo – praktyki sądowe polegały na siedzeniu z niewykwalifikowanymi sekretarkami i dziurkowaniu akt, ewentualnie czekaniu godziny-dwóch na kolejne podobne polecenie.”

Odpowiedzi wskazują, że realizacja praktyk niezwiązanych z kierunkiem studiów była często **efektem braku odpowiednich miejsc, problemów organizacyjnych, konieczności pogodzenia nauki z pracą zarobkową oraz niewystarczającego wsparcia ze strony uczelni**. Wielu studentów doświadczyło sytuacji, w których praktyki nie spełniały swojej edukacyjnej roli, a jedynie formalnie spełniały wymogi zaliczenia. Wskazuje to na potrzebę wprowadzenia bardziej precyzyjnych regulacji i aktywniejszej pomocy w organizacji praktyk adekwatnych do profilu kształcenia oraz realnych możliwości studentów.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

W pytaniu 3 respondenci zostali poproszeni o ocenę zgodności programu praktyk z realizowanym przez nich kierunkiem studiów. Pytanie to miało na celu zbadanie, czy formalny zakres obowiązków przewidzianych w ramach praktyk pozostaje w zgodzie z zakresem merytorycznym danego programu kształcenia.

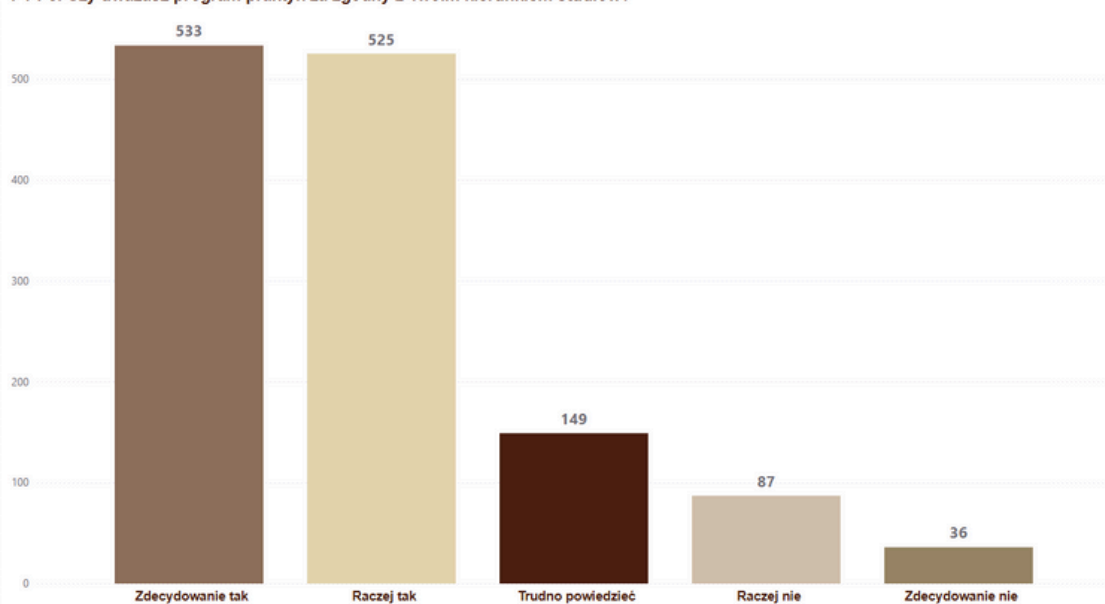
Z analizy wyników wynika, że **przeważająca większość uczestników badania pozytywnie oceniła zgodność programu praktyk z ich kierunkiem studiów**. Najliczniejsza grupa respondentów (533 osoby) zaznaczyła odpowiedź „Zdecydowanie tak”, natomiast kolejne 525 osób wskazało odpowiedź „Raczej tak”. Łącznie aż 1058 studentów potwierdziło zgodność programu praktyk z kierunkiem studiów, co stanowi wyraźną większość badanych i świadczy o wysokim poziomie dopasowania treści praktyk do akademickiego profilu kształcenia.

Opcję „Trudno powiedzieć” wybrało 149 respondentów, co może sugerować niejedno-

znaczność programu praktyk, jego ogólny charakter bądź brak dostatecznej informacji ze strony instytucji przyjmującej. Natomiast odpowiedzi negatywne – „Raczej nie” (87 osób) i „Zdecydowanie nie” (36 osób) – wskazują, że dla części studentów program praktyk był postrzegany jako nieadekwatny wobec treści nauczania na uczelni.

Wnioskując z powyższych danych, można stwierdzić, że programy praktyk w przeważającej mierze odpowiadają kierunkom kształcenia studentów, co może świadczyć o skutecznej współpracy uczelni z podmiotami zewnętrznymi w zakresie organizacji praktyk zawodowych. Niemniej jednak obecność odpowiedzi negatywnych oraz niezdecydowanych sugeruje, iż istnieje przestrzeń do dalszego doskonalenia programów praktyk, ich precyzyjniejszego dostosowania do sylwetki absolwenta danego kierunku oraz bardziej przejrzystej komunikacji celów praktyki wobec studentów.

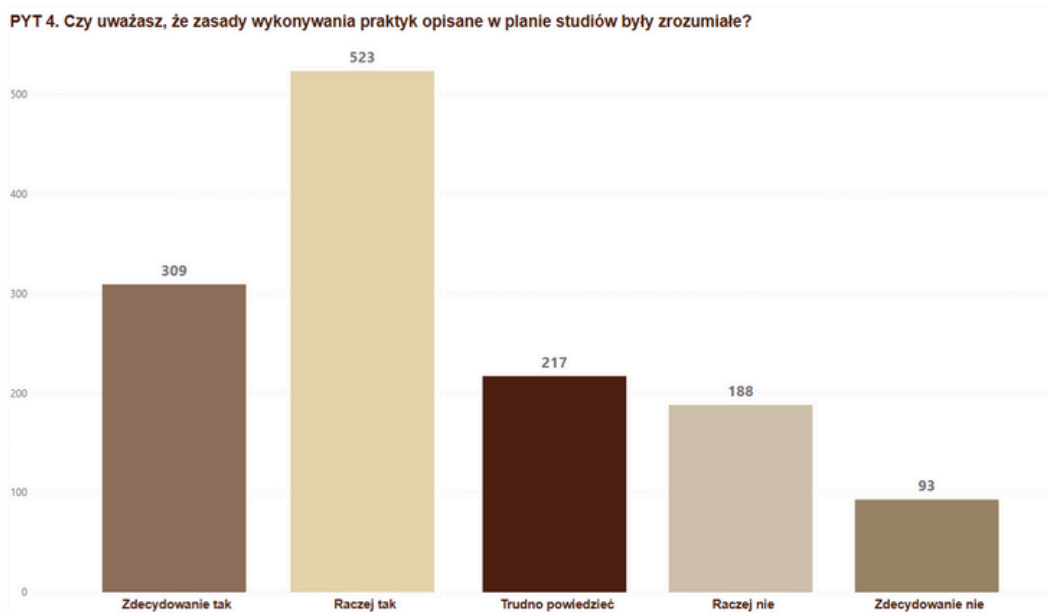
PYT 3. Czy uważasz program praktyk za zgodny z Twoim kierunkiem studiów?

Wykres 3. cos na pytanie 3 (patrz wyżej)

(n=1330)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 4. na pytanie 4 (patrz wyżej)

(n=1330)

W ramach badania dotyczącego doświadczeń studentów odbywających praktyki zawodowe, jednym z analizowanych aspektów była przejrzystość zasad dotyczących realizacji praktyk określonych w planie studiów. Pytanie 4 brzmiało: „Czy uważasz, że zasady wykonywania praktyk opisane w planie studiów były zrozumiałe?”. Wyniki przedstawione na wykresie pozwalają ocenić, w jakim stopniu studenci rozumieli wytyczne związane z odbywaniem praktyk.

Najwięcej respondentów – 523 osoby – wybrało odpowiedź „Raczej tak”, co sugeruje, że dla znacznej części badanych **zasady były zrozumiałe, choć niekoniecznie w pełni jednoznaczne**. Kolejne 309 osób zaznaczyło odpowiedź „Zdecydowanie tak”, co świadczy o wysokim poziomie jasności przekazu w planie studiów. Łącznie aż 832 osoby pozytywnie oceniły klarowność zasad, co stanowi dominującą większość respondentów.

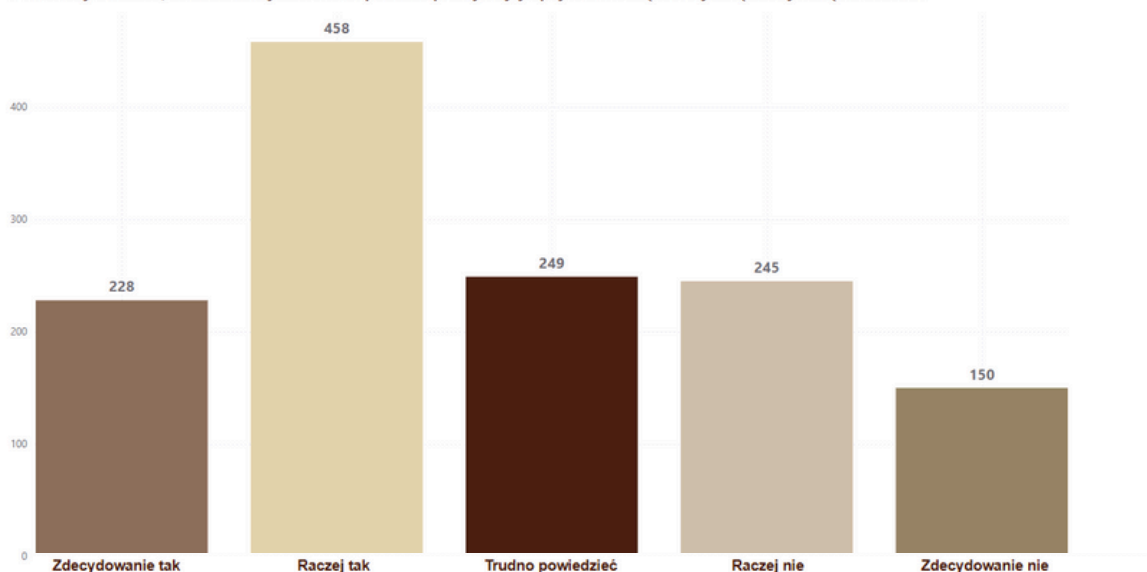
Jednocześnie, 217 studentów wybrało opcję „Trudno powiedzieć”, co może wskazywać na brak wystarczającej informacji, niejednoznaczność zapisów lub brak kontaktu z dokumentem opisującym praktyki.

Warto zwrócić uwagę na łączną liczbę 281 osób, które wyraziły niezadowolenie z jasności zasad: 188 osób odpowiedziało „Raczej nie”, a 93 osoby „Zdecydowanie nie”. Choć stanowią one mniejszość, ich liczba jest istotna i wskazuje na potrzebę dalszego dopracowania komunikacji i dostępności informacji dotyczących zasad odbywania praktyk.

Dane te sugerują, że chociaż większość studentów rozumiała zasady wykonywania praktyk, istnieje wyraźna grupa, dla której zapisy w planie studiów były niejasne lub trudne do interpretacji. Rekomenduje się zatem zwiększenie przejrzystości dokumentów oraz zapewnienie studentom wsparcia informacyjnego, np. w formie konsultacji, przewodników lub szkoleń wprowadzających.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

PYT 5. Czy uważasz, że zadania wydzielone Ci podczas praktyk były spójne z wiedzą teoretyczną zdobywaną na uczelni?

Wykres 5. na pytanie 5 (patrz wyżej)

(n=1330)

W celu zbadania, w jakim stopniu praktyki studenckie były przeprowadzane zgodnie z założonym programem, respondenci oceniali to pytanie na pięciostopniowej skali Likerta, gdzie „Zdecydowanie tak” stanowi najwyższy poziom zgodności, a „Zdecydowanie nie” – brak realizacji założeń.

Najwięcej studentów wskazało odpowiedź „Zdecydowanie tak” (482 osoby), co może świadczyć o **wysokim stopniu realizacji programowych celów praktyk**. Kolejną dużą grupę stanowili respondenci, którzy wybrali „Raczej tak” (438 osób). Łącznie odpowiedzi pozytywne wskazują, że zdecydowana większość badanych (920 osób) postrzega przebieg praktyk jako zgodny z ustalonym programem.

Odpowiedź „Trudno powiedzieć” wybrały 202 osoby, co może wskazywać na brak jasnych kryteriów oceny lub niewystarczające poinformowanie studentów o założeniach programu praktyk. Jest to sygnał, że część studentów mogła nie mieć wystarczającej

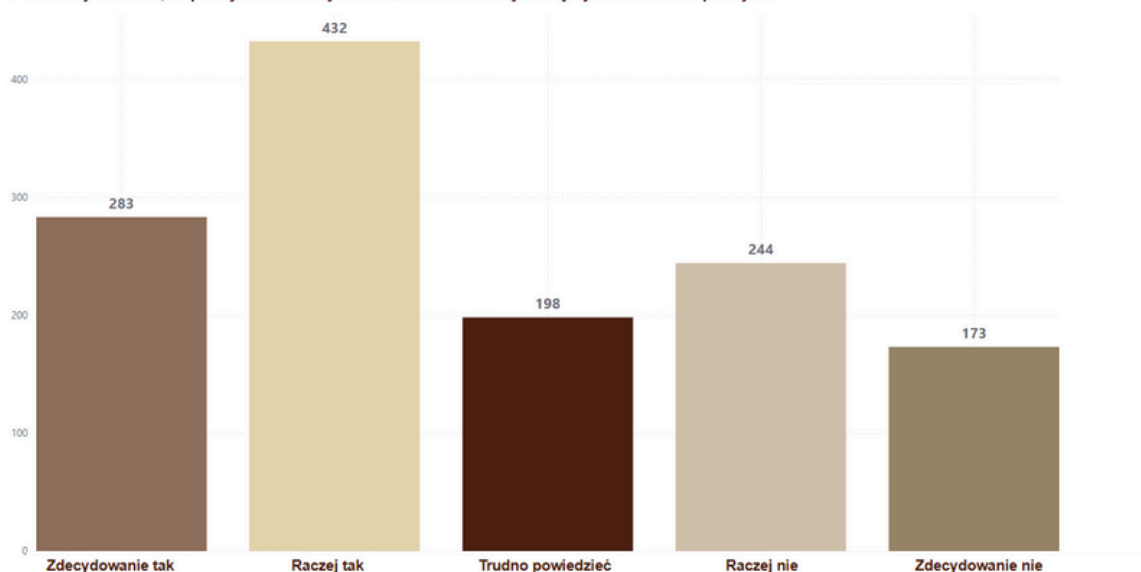
wiedzy lub narzędzi do oceny zgodności praktyki z planem.

Odpowiedzi „Raczej nie” oraz „Zdecydowanie nie” wybrało odpowiednio 125 i 83 studentów. Łącznie 208 osób miało negatywne doświadczenia, co może wskazywać na rozbieżności między założeniami programu a faktycznym przebiegiem praktyk. Może to być spowodowane m.in. brakiem nadzoru nad realizacją programu, niewystarczającym wsparciem ze strony opiekunów praktyk lub niewłaściwym doбором miejsc praktyk.

Dane wskazują, że większość studentów pozytywnie ocenia zgodność przebiegu praktyk z ich formalnymi założeniami. Jednocześnie znaczna liczba odpowiedzi neutralnych i negatywnych wskazuje na **potrzebę poprawy w zakresie komunikowania celów i oczekiwania programowych, a także monitorowania ich realizacji**. Uczelnie powinny dążyć do zapewnienia większej przejrzystości programu praktyk i wzmacniania współpracy z instytucjami przyjmującymi studentów.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

PYT 6. Czy uważasz, że praktyki umożliwiły Ci zastosowanie wiedzy zdobytej na studiach w praktyce?

Wykres 6. na pytanie 6 (patrz wyżej)

(n=1330)

Pytanie 6 miało na celu ocenę, w jakim stopniu studenci mogli zastosować wiedzę zdobytą podczas studiów w trakcie realizowanych praktyk zawodowych. Respondenci odpowiadali na pytanie, korzystając z pięciostopniowej skali Likerta, w której „Zdecydowanie tak” oznaczało najwyższy poziom zgodności, a „Zdecydowanie nie” – brak takiej możliwości.

Najwięcej respondentów wskazało odpowiedź „Raczej tak” (432 osoby), co sugeruje, że znaczna część studentów dostrzega **częściową możliwość praktycznego wykorzystania wiedzy akademickiej**. Kolejna co do liczebności grupa to osoby, które odpowiedziały „Zdecydowanie tak” (283 osoby), co wskazuje na wysoki poziom zgodności między treściami programowymi a zadaniami wykonywanymi podczas praktyk.

Odpowiedź „Trudno powiedzieć” wybrało 198 uczestników badania. Może to sugerować, że program studiów i charakter praktyk nie zawsze były ze sobą jednoznacznie powiązane lub że poziom zastosowania wiedzy był zróżni-

cowany zróżnicowany w zależności od konkretnego przypadku.

Z kolei 244 respondentów zaznaczyło odpowiedź „Raczej nie”, a 173 osoby – „Zdecydowanie nie”. Wskazuje to, że dla istotnej liczby studentów praktyki nie stanowiły przestrzeni do wdrażania wiedzy teoretycznej w rzeczywiste działania zawodowe. Może to świadczyć o niedostosowaniu miejsc praktyk do specyfiki kierunku studiów lub o zbyt ogólnym, niewymagającym charakterze powierzanych zadań.

Podsumowując, choć większość studentów zauważa możliwość zastosowania wiedzy zdobytej na studiach w praktyce, znaczący odsetek odpowiedzi neutralnych i negatywnych wskazuje na potrzebę lepszego dopasowania zakresu obowiązków podczas praktyk do efektów uczenia się określonych w programach kształcenia. Warto rozważyć wzmocnienie współpracy uczelni z instytucjami przyjmującymi studentów na praktyki, aby zapewnić im bardziej wartościowe i adekwatne doświadczenie zawodowe.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

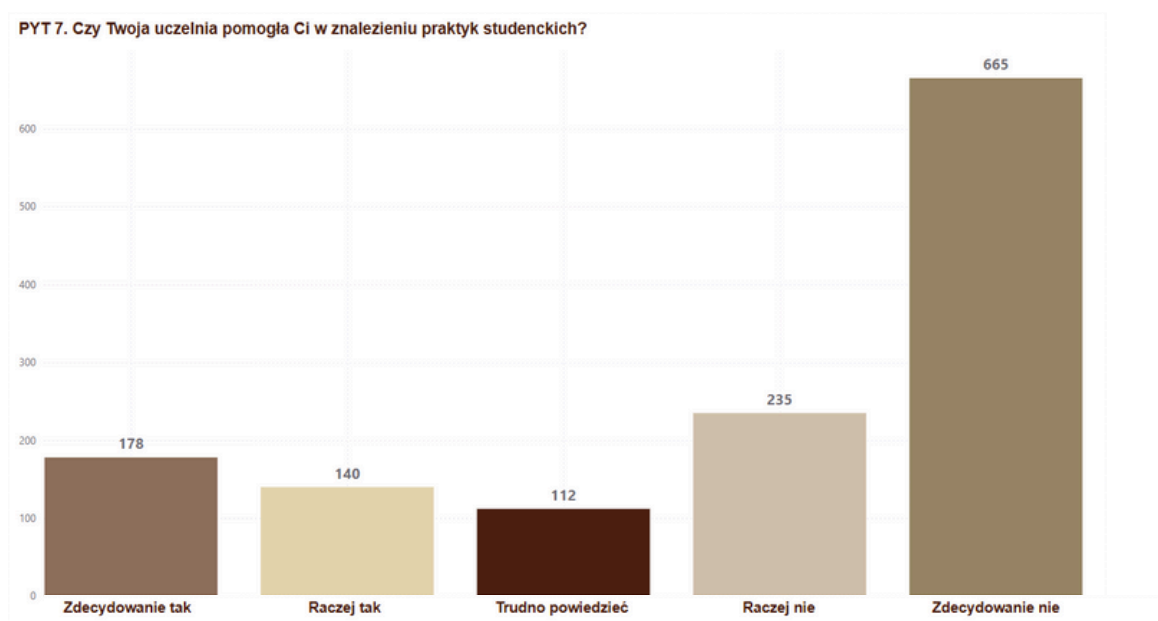
W pytaniu siódmym respondenci oceniali wsparcie, jakie otrzymali od uczelni w zakresie organizacji praktyk studenckich, posługując się pięciostopniową skalą Likerta – od „Zdecydowanie tak” do „Zdecydowanie nie”.

Wyniki wskazują, że **zdecydowana większość badanych nie odczuła realnego wsparcia ze strony uczelni**. Aż 665 osób wybrało odpowiedź „Zdecydowanie nie”, a kolejne 235 osoby wskazały „Raczej nie”. Łącznie 900 studentów wyraziło negatywną opinię na temat pomocy udzielonej przez uczelnię w zakresie znalezienia praktyk. Taki wynik może świadczyć o braku efektywnych mechanizmów wspierających studentów w poszukiwaniu miejsc odbywania praktyk lub o ich niewystarczającej promocji i dostępności.

Odpowiedź „Trudno powiedzieć” wybrało 112 respondentów, co sugeruje niejednoznaczne doświadczenia lub brak świadomości na temat dostępnych form wsparcia ze strony uczelni.

Z kolei pozytywnych odpowiedzi było istotnie mniej. „Raczej tak” wskazało 140 osób, natomiast „Zdecydowanie tak” – jedynie 178 respondentów. Łącznie tylko 318 osób (czyli znacznie mniej niż odpowiedzi negatywnych) oceniło działania uczelni w tym zakresie pozytywnie.

Dane ukazują istotną lukę w systemie wsparcia studentów przy organizacji praktyk. Pomimo faktu, że praktyki są integralną częścią programu studiów, wielu studentów deklaruje brak pomocy ze strony uczelni. Rekomenduje się zatem wdrożenie bardziej skutecznych działań wspierających, takich jak: baza ofert praktyk, współpraca z pracodawcami, doradztwo kariery oraz aktywna rola opiekunów kierunków w procesie organizowania praktyk.

Wykres 7. na pytanie 7 (patrz wyżej)

(n=1330)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

W ramach badania dotyczącego doświadczeń studentów podczas odbywania praktyk zawodowych, analizie poddano również kwestię odczuwanego wsparcia ze strony uczelni. Pytanie 8 brzmiało: „Czy czułeś/aś wsparcie ze strony Twojej uczelni w trakcie wykonywania praktyk studenckich?”.

Największa liczba respondentów – aż 478 osób – wybrała odpowiedź „Zdecydowanie nie”, co **wskazuje na silne poczucie braku wsparcia**. Kolejnych 315 studentów zaznaczyło „Raczej nie”, co również sugeruje negatywne doświadczenia, choć z nieco mniejszym nasileniem. Łącznie 793 osoby – czyli zdecydowana większość respondentów – zadeklarowały, że **nie otrzymały oczekiwanego wsparcia ze strony uczelni w czasie odbywania praktyk**.

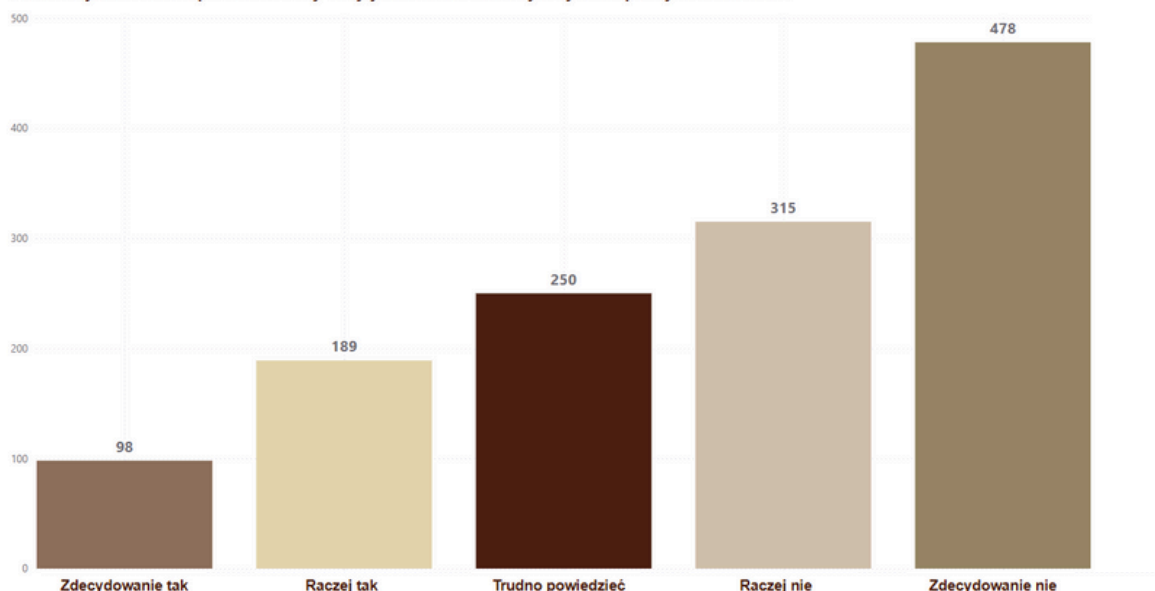
Odpowiedź „Trudno powiedzieć” wybrało 250 studentów. Taki wynik może wskazywać na brak jednoznacznych doświadczeń lub trudności w określeniu, na ile uczelnia była zaangażowana

w proces praktyk. Możliwe, że część studentów nie miała żadnego kontaktu z przedstawicielami uczelni lub nie miała jasno sprecyzowanych oczekiwań względem wsparcia.

Z drugiej strony, stosunkowo nieliczna grupa studentów doświadczyła pozytywnego wsparcia: 189 osób odpowiedziało „Raczej tak”, natomiast tylko 98 osób – „Zdecydowanie tak”. Łącznie jedynie 287 respondentów odczuło wsparcie ze strony uczelni, co stanowi znaczną mniejszość badanych.

Dane te sugerują, że dla większości studentów **wsparcie uczelni podczas praktyk zawodowych było niewystarczające lub zupełnie nieodczuwalne**. Taki wynik może wskazywać na potrzebę zintensyfikowania działań uczelni w zakresie organizacji, nadzoru i opieki nad studentami odbywającymi praktyki. Rekomenduje się, by uczelnie rozważyły wprowadzenie bardziej dostępnych mechanizmów wsparcia, lepszej komunikacji oraz jasnych procedur pomocowych, które pozwoliłyby zwiększyć poczucie bezpieczeństwa i zaangażowania studentów w procesie praktyk.

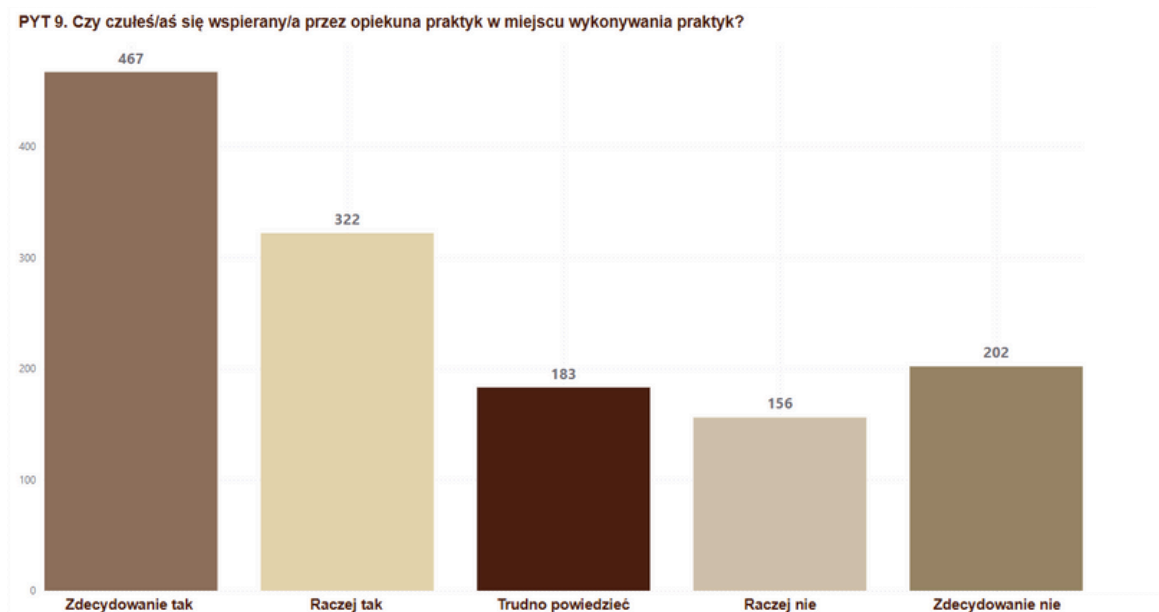
PYT 8. Czy czułeś/aś wsparcie ze strony Twojej uczelni w trakcie wykonywania praktyk studenckich?

Wykres 8. na pytanie 8 (patrz wyżej)

(n=1330)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 9. na pytanie 9 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 9 studenci zostali poproszeni o ocenę, czy czuli się wspierani przez opiekuna praktyk w miejscu ich odbywania. W przeciwieństwie do pytania o wsparcie uczelni, tutaj sytuacja prezentuje się bardziej zróżnicowanie, choć również niejednoznacznie.

Najwięcej osób (467 respondentów) zaznaczyło odpowiedź „Zdecydowanie tak”, co wskazuje na **bardzo pozytywne doświadczenia i poczucie silnego wsparcia ze strony opiekunów praktyk**. Kolejne 322 osoby wybrały odpowiedź „Raczej tak”, co również można interpretować jako pozytywne doświadczenia, choć z pewnymi zastrzeżeniami. Łącznie aż 789 osób zadeklarowało, że odczuwało wsparcie – to znacząca większość wszystkich badanych.

Odpowiedź „Trudno powiedzieć” wybrało 183 respondentów. Wskazuje to na niejednoznaczne odczucia, być może wynikające z braku częstych interakcji z opiekunem lub niewyraźnie określonych ról i obowiązków w miejscu praktyk.

Negatywne doświadczenia były rzadziej deklarowane: „Raczej nie” wybrało 156 osób, a „Zdecydowanie nie” – 202 osoby. Łącznie 358 respondentów miało poczucie braku wsparcia ze strony opiekuna w miejscu praktyk, co stanowi istotną mniejszość w kontekście całej próby.

Wyniki sugerują, że w wielu przypadkach relacja z opiekunem praktyk była pozytywnie oceniana i stanowiła realne źródło wsparcia dla studentów. Może to świadczyć o lepszej jakości organizacji i nadzoru ze strony instytucji przyjmujących studentów na praktyki niż ze strony samych uczelni. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na ponad 350 osób, które zadeklarowały brak wsparcia – to sygnał, że **nie wszystkie miejsca praktyk spełniają swoją funkcję edukacyjną w sposób satysfakcjonujący**.

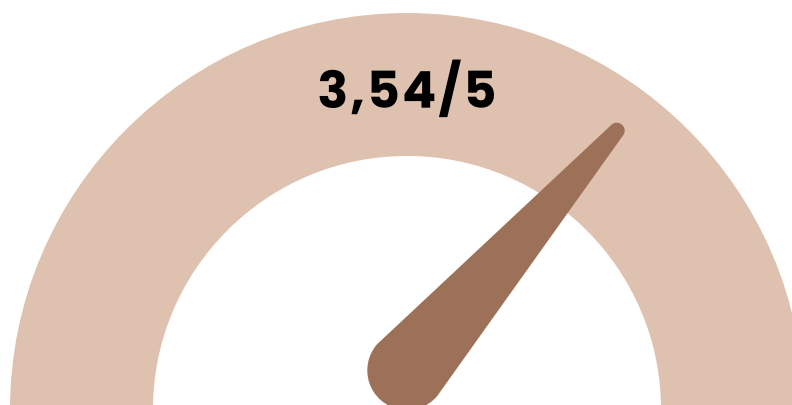
ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Pytanie 10 dotyczyło oceny zaangażowania opiekuna praktyk w pomaganiu w wykonywaniu powierzonych zadań. Wyniki pokazują, że respondenci byli w tej kwestii wyraźnie podzieleni, ale z wyraźnym przechyłem w stronę krytycyzmu. Aż 480 osób uznało, że opiekun „Zdecydowanie nie” był zaangażowany, a kolejne 277 osoby wybrały odpowiedź „Raczej nie”. Oznacza to, że blisko połowa badanych (łącznie 757 osób) nie czuła się odpowiednio wspierana przez swojego opiekuna.

Odpowiedzi pozytywne były znacznie mniej liczne: 182 osoby wskazały „Zdecydowanie tak”, a 155 osób „Raczej tak” – czyli tylko 337 osób uznało opiekuna za pomocnego. 236 osób wybrało neutralną opcję „Trudno powiedzieć”, co może sugerować brak jednoznacznych doświadczeń lub trudności w ocenie zaangażowania opiekuna.

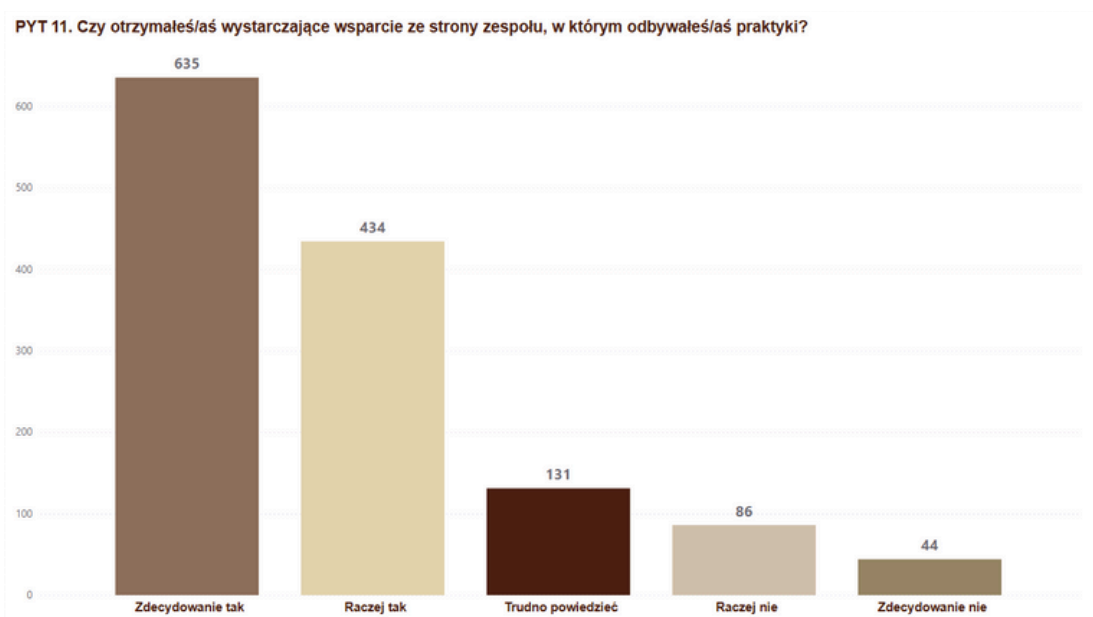
Gdy zestawimy te dane z odpowiedziami na pytanie 11 (czy uczestnicy otrzymali wystarczające wsparcie ze strony zespołu),

zauważymy wyraźny kontrast – tam dominowały odpowiedzi pozytywne: 635 osób wskazało „Zdecydowanie tak”, a 434 osoby „Raczej tak”. **Oznacza to, że choć zespół jako całość często był wspierający, to rola indywidualnego opiekuna była oceniana znacznie gorzej.**

Wykres 10. na pytanie 10 „Jak oceniasz zaangażowanie opiekuna praktyk w pomaganie Ci w wykonywaniu powierzonych zadań?” (n=1330)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 11. na pytanie 11 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 11 respondenci oceniali, czy otrzymali wystarczające wsparcie ze strony zespołu, w którym odbywali praktyki. Wyniki układają się w zdecydowanie pozytywny obraz.

Najwięcej osób – 635 respondentów – wskazało odpowiedź „Zdecydowanie tak”, a kolejne 434 osoby – „Raczej tak”. Łącznie daje to 1069 osób, które pozytywnie oceniły wsparcie zespołu. To zdecydowana większość wszystkich odpowiedzi i może świadczyć o **dobrej atmosferze, chęci pomocy i zaangażowaniu zespołów w proces wdrażania praktykantów.**

Odpowiedź „Trudno powiedzieć” zaznaczyło 131 osób, co może oznaczać, że w niektórych przypadkach kontakt z zespołem był ograniczony lub zbyt powierzchowny, by jednoznacznie go ocenić.

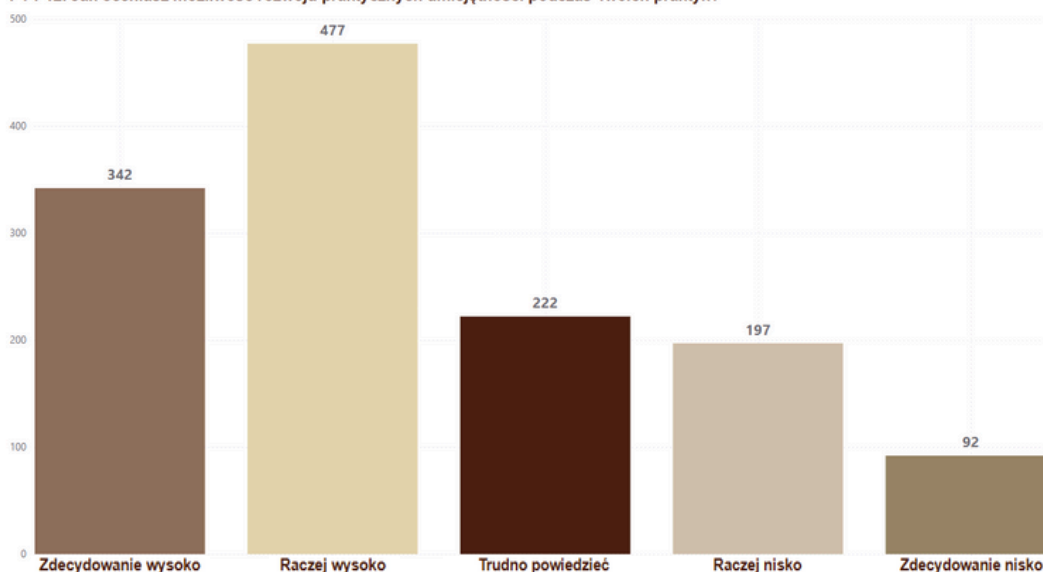
Niewielki odsetek respondentów wyraził niezadowolenie: 86 osób odpowiedziało „Raczej nie”, a tylko 44 osoby – „Zdecydowanie nie”.

Są to pojedyncze przypadki, które mogą wskazywać na problemy jednostkowe lub niewłaściwe środowisko pracy w danym miejscu praktyk.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki pytania 11 świadczą o tym, że większość studentów mogła liczyć na pomoc i zaangażowanie ze strony zespołów, co może częściowo rekompensować ewentualny brak wsparcia od opiekuna praktyk.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

PYT 12. Jak oceniasz możliwość rozwoju praktycznych umiejętności podczas Twoich praktyk?

Wykres 12. na pytanie 12 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 12 respondenci oceniali, jak postrzegają możliwość rozwoju praktycznych umiejętności podczas swoich praktyk. Wyniki są zróżnicowane, choć dominują odpowiedzi pozytywne.

Najwięcej osób – 477 respondentów – zaznaczyło odpowiedź „Raczej wysoko”, a kolejne 342 osoby – „Zdecydowanie wysoko”. Łącznie **819 osób pozytywnie oceniło wpływ praktyk na rozwój swoich umiejętności**, co sugeruje, że większość studentów miała okazję zdobywać lub pogłębiać praktyczne kompetencje w swoim miejscu praktyk.

Odpowiedź „Trudno powiedzieć” wybrało 222 respondentów, co może wskazywać, że nie wszyscy studenci otrzymali jednoznaczne lub regularne zadania umożliwiające im ocenę realnego rozwoju.

Warto jednak zwrócić uwagę na nieco wyższy niż w pytaniu 11 odsetek odpowiedzi negatywnych –

197 osób wybrało „Raczej nisko”, a 92 osoby „Zdecydowanie nisko”. Może to świadczyć o tym, że niektóre miejsca praktyk nie zapewniały wystarczającej liczby zadań merytorycznych albo ograniczały się do biernego uczestnictwa praktykanta w życiu zespołu.

Choć większość studentów dostrzegła możliwość rozwoju praktycznych umiejętności, wyniki wskazują również na potrzebę ujednolicenia jakości praktyk i dopilnowania, aby każda osoba miała dostęp do rzeczywistych doświadczeń zawodowych.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Respondentom zadano pytanie: „Czy praktyki pozwoliły Ci zdobyć nowe umiejętności, które mogą okazać się przydatne w przyszłej pracy zawodowej?” Odpowiedzi zostały zebrane w pięciostopniowej skali Likerta, obejmującej następujące opcje: „Zdecydowanie tak”, „Raczej tak”, „Trudno powiedzieć”, „Raczej nie” oraz „Zdecydowanie nie”.

Największa liczba respondentów, aż 448 osób, wskazała odpowiedź „Zdecydowanie tak”, co sugeruje, że praktyki w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju nowych umiejętności. To bardzo pozytywny sygnał, świadczący o wysokiej jakości programów praktyk i ich zgodności z oczekiwaniami uczestników. Kolejne 324 osoby wybrały odpowiedź „Raczej tak”, co również świadczy o pozytywnym odbiorze praktyk, choć z pewnym zastrzeżeniem lub mniej intensywnym doświadczeniem. Łącznie aż 772 osoby (czyli zdecydowana większość respondentów) oceniły doświadczenie praktyk jako wartościowe z punktu widzenia rozwoju zawodowego.

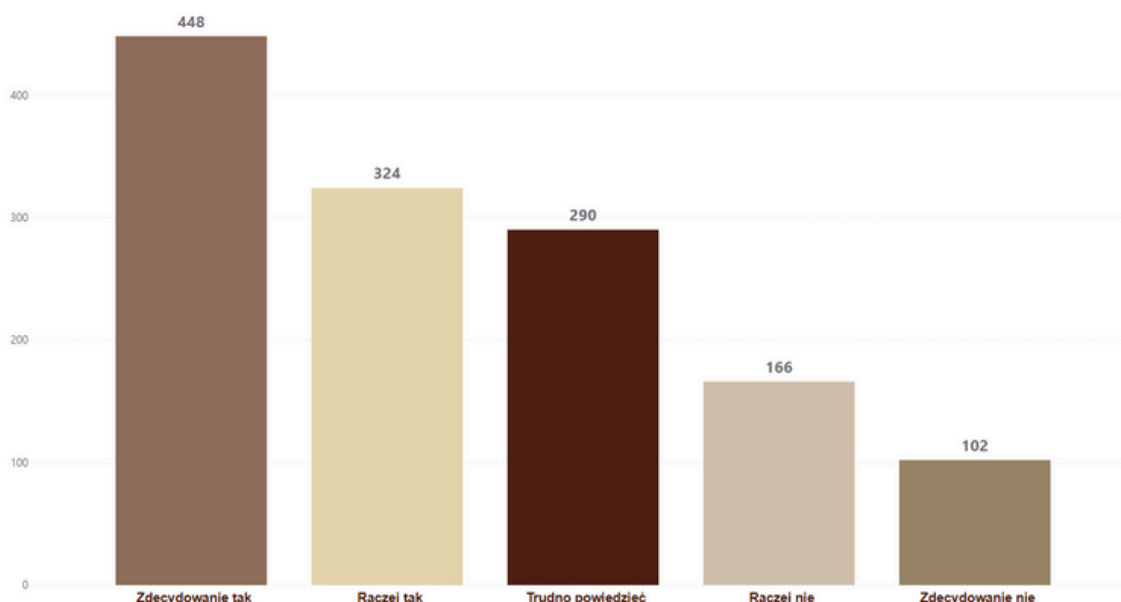
Odpowiedź „Trudno powiedzieć” została wybrana

przez 290 osób, co może oznaczać brak jednoznacznych doświadczeń lub trudności w ocenie wpływu praktyk na przyszłość zawodową. Warto byłoby zbadać, co dokładnie stoi za tymi odpowiedziami – być może są to osoby, które jeszcze nie miały okazji zweryfikować przydatności zdobytych umiejętności w praktyce.

Negatywne odpowiedzi – „Raczej nie” oraz „Zdecydowanie nie” – wskazały odpowiednio 166 i 102 osoby. Choć stanowią mniejszość, to jednak są to sygnały, które mogą wskazywać na konieczność poprawy jakości niektórych programów praktyk, być może ze względu na niedopasowanie zakresu obowiązków do kierunku kształcenia lub brak odpowiedniego wsparcia ze strony opiekunów.

Wyniki pokazują zatem, że **większość respondentów pozytywnie ocenia wpływ praktyk na rozwój kompetencji zawodowych**. Niemniej jednak, pewna grupa osób wyraża wątpliwości lub niezadowolenie, co może stanowić podstawę do dalszej analizy i optymalizacji procesu praktyk zawodowych.

PYT 13. Czy praktyki pozwoliły Ci zdobyć nowe umiejętności, które mogą okazać się przydatne w przyszłej pracy zawodowej?

Wykres 13. na pytanie 13 (patrz wyżej)

(n=1330)

($n=591$)

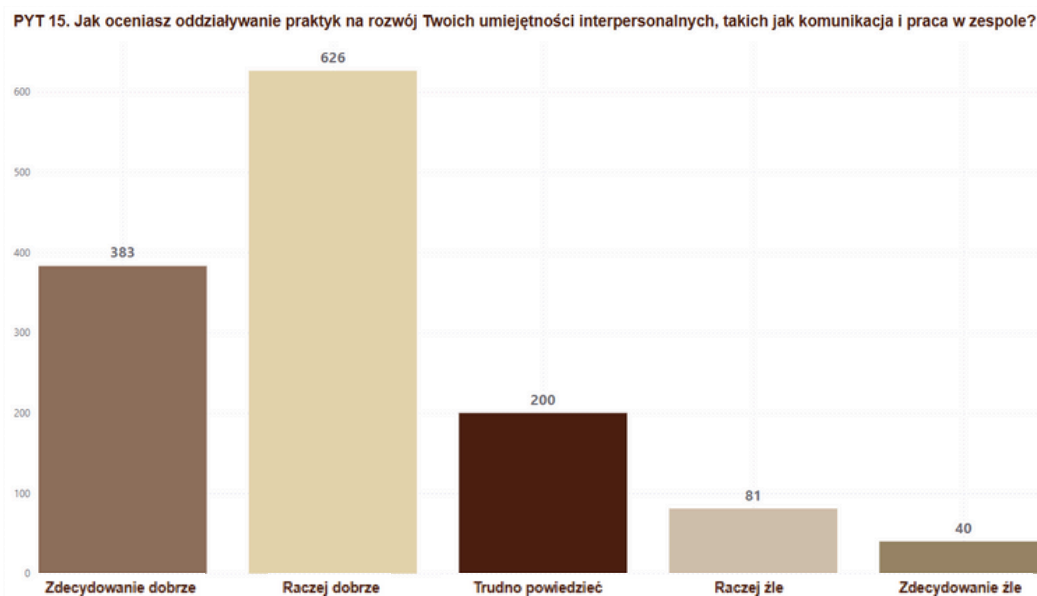
Respondenci często **odnosili się do możliwości nabycia konkretnych kompetencji**, takich jak obsługa narzędzi i programów komputerowych, co dobrze ilustruje wypowiedź o nauce Photoshopa i Corela – programów, do których dostęp w ramach studiów był ograniczony.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Odpowiedzi sugerują, że praktyki są postrzegane jako moment przejścia od teorii do praktyki – jako realna możliwość wypróbowania siebie w zawodowej roli. Jeden z uczestników napisał: *„Poczucie elementarnej sprawczości i odpowiedzialności, których nie odczuwa się podczas zajęć na studiach, pozwala nauczyć się praktycznego zastosowania zdobytej wiedzy”*. Praktyki były także **okazją do poznania realiów pracy w danym środowisku – szkołach, placówkach medycznych, biurach** – co pozwoliło uczestnikom nie tylko rozwinąć konkretne kompetencje, ale też lepiej zrozumieć, czy dany kierunek zawodowy jest dla nich odpowiedni.

Wnioski płynące z analizy jednoznacznie wskazują, że praktyki są kluczowym i bardzo cenionym elementem procesu kształcenia – zwłaszcza tam, gdzie uczelnia nie zapewnia wystarczających narzędzi, a praktyki wypełniają tę lukę, oferując zarówno konkretne umiejętności, jak i pierwsze doświadczenia zawodowe.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 15. na pytanie 15 (patrz wyżej)

(n=1330)

Wykres ilustruje odpowiedzi na pytanie: „Jak oceniasz oddziaływanie praktyk na rozwój Twoich umiejętności interpersonalnych, takich jak komunikacja i praca w zespole?” Wyniki zostały przedstawione w pięciostopniowej skali Likerta: „Zdecydowanie dobrze”, „Raczej dobrze”, „Trudno powiedzieć”, „Raczej źle” oraz „Zdecydowanie źle”.

Największa liczba respondentów – aż 626 osób – wybrała odpowiedź „Raczej dobrze”, co wskazuje, że większość uczestników praktyk zauważyła pozytywny, choć umiarkowany wpływ tych doświadczeń na rozwój umiejętności interpersonalnych. Kolejne 383 osoby udzieliły odpowiedzi „Zdecydowanie dobrze”, co oznacza, że znaczna część badanych ocenia praktyki jako istotny czynnik wspierający kompetencje społeczne, takie jak praca zespołowa czy skuteczna komunikacja.

Łącznie aż 1009 osób wskazało odpowiedzi pozytywne, co stanowi zdecydowaną większość ankietowanych. Ten wynik sugeruje, że praktyki

zawodowe w **przeważającej mierze sprzyjają nie tylko zdobywaniu wiedzy merytorycznej, ale również kształtowaniu tzw. miękkich kompetencji**, które są niezwykle istotne na współczesnym rynku pracy.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Odpowiedź „Trudno powiedzieć” została zaznaczona przez 200 osób. Ta grupa może obejmować respondentów, których doświadczenia były zróżnicowane lub niewystarczająco jednoznaczne, aby dokonać oceny. Może to także świadczyć o krótkim czasie trwania praktyk lub braku konkretnych zadań związanych z pracą zespołową.

Odpowiedzi negatywne są zdecydowanie rzadsze – „Raczej źle” wskazało 81 osób, a „Zdecydowanie źle” tylko 40. Łącznie to 121 respondentów, co stanowi niewielki odsetek wszystkich ankietowanych. Wynik ten może wskazywać na jednostkowe przypadki praktyk, które nie oferowały odpowiednich warunków do rozwijania umiejętności interpersonalnych, na przykład przez pracę indywidualną lub brak kontaktu z zespołem.

Analiza wyników jednoznacznie wskazuje, że praktyki zawodowe są wartościowym narzędziem w kształtowaniu kompetencji społecznych. Większość uczestników dostrzega ich pozytywny wpływ na komunikację i współpracę zespołową, co powinno być zachętą do dalszego rozwijania takich elementów w programach praktyk.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres przedstawia odpowiedzi na pytanie: „Jakie wyzwania i trudności napotkałeś/aś podczas Twoich praktyk?” Należy zaznaczyć, że respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź, co oznacza, że liczba wskazań nie odpowiada liczbie osób biorących udział w badaniu, lecz sumie wszystkich zgłoszonych trudności.

Najczęściej wskazywaną trudnością były **„trudności w połączeniu praktyk ze studiami/pracą”** – ten problem zgłosiło aż 101 osób. Wynik ten sugeruje, że praktyki bywają trudne do pogodzenia z innymi obowiązkami studentów, co może negatywnie wpływać na ich zaangażowanie i efektywność. Odpowiednie dostosowanie godzin praktyk lub możliwość elastycznego ich odbywania mogłyby złagodzić ten problem.

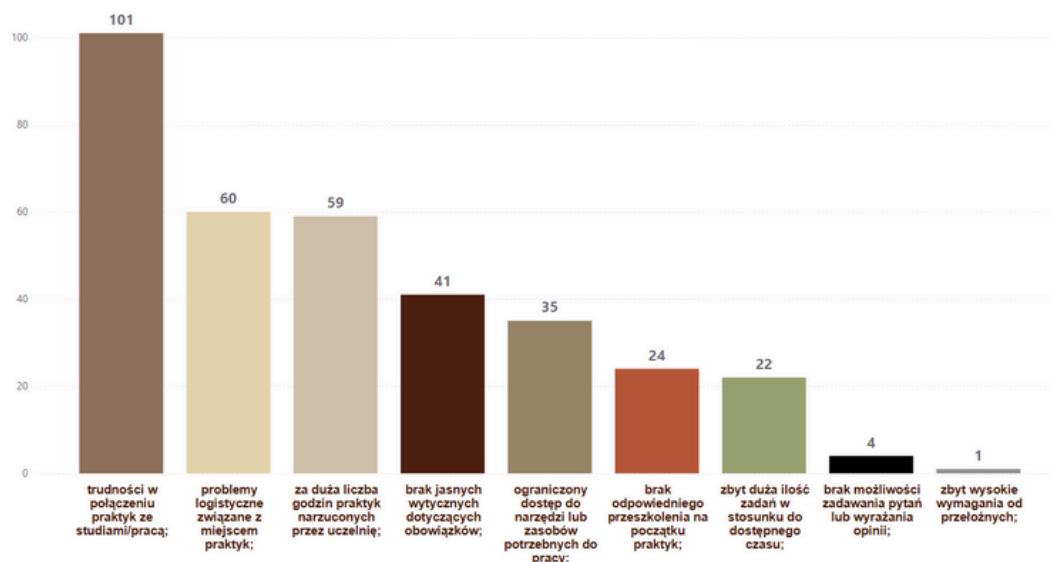
Na drugim i trzecim miejscu znalazły się odpowiednio: **„problemy logistyczne związane z miejscem praktyk”** (60 wskazań) oraz **„za duża liczba godzin praktyk narzuconych przez uczelnię”** (59 wskazań). Obie odpowiedzi wskazują na przeciążenie studentów oraz trudno-

ści natury organizacyjnej, takie jak czasochłonne dojazdy czy brak możliwości wyboru dogodnego miejsca praktyk.

Inne często zgłaszane trudności to **„brak jasnych wytycznych dotyczących obowiązków”** (41 odpowiedzi) i „ograniczony dostęp do narzędzi lub zasobów potrzebnych do pracy” (35 odpowiedzi). Te problemy świadczą o niedostatecznym przygotowaniu instytucji przyjmujących praktykantów i mogą obniżać jakość zdobywanego doświadczenia zawodowego.

PYT 16. Jakie wyzwania i trudności napotkałeś/aś podczas Twoich praktyk?

Wykres 16. na pytanie 16 (patrz wyżej)

(n=1330)

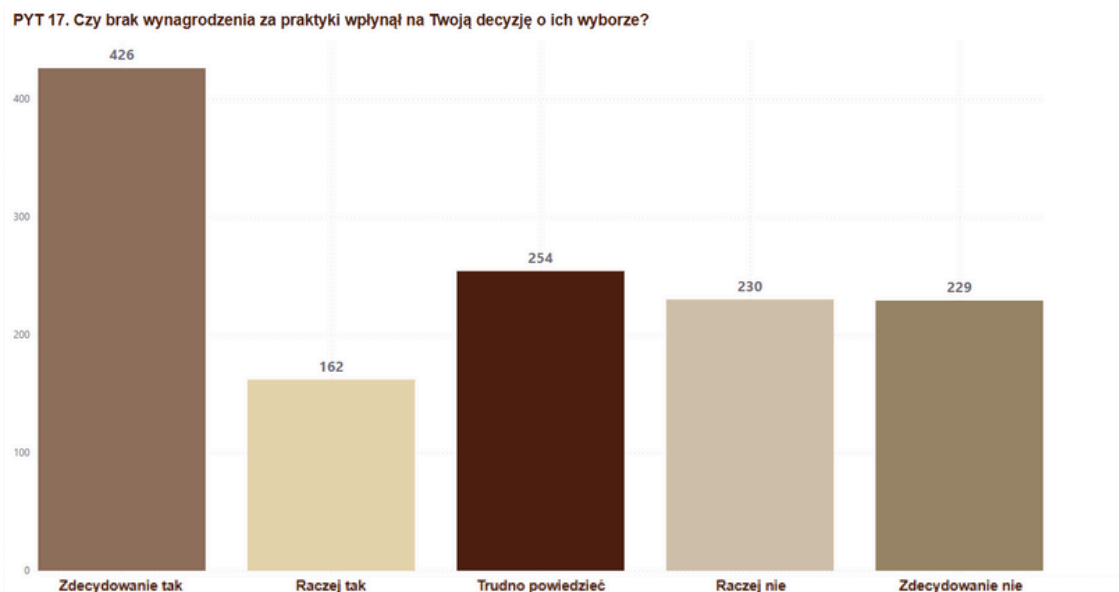
ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wskazywano także na „brak odpowiedniego przeszkolenia na początku praktyk” (24 osoby) oraz „zbyt dużą ilość zadań w stosunku do dostępnego czasu” (22 osoby). To pokazuje, że część praktykantów czuła się przytłoczona i pozbawiona niezbędnego wsparcia w nowym środowisku.

Najrzadziej wskazywane były: „brak możliwości zadawania pytań lub wyrażania opinii” (4 odpowiedzi) oraz „zbyt wysokie wymagania od przełożonych” (1 odpowiedź), jednak nawet te pojedyncze przypadki są istotne i mogą wskazywać na potrzebę poprawy komunikacji i kultury organizacyjnej.

Wyniki ukazują, że największymi barierami w realizacji praktyk są przeciążenie obowiązkami, problemy logistyczne oraz niedostateczne wsparcie merytoryczne. Wprowadzenie większej elastyczności, lepszej komunikacji oraz dopracowanie organizacji praktyk mogłoby znacząco poprawić doświadczenia studentów.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 17. na pytanie 17 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 17 respondenci zostali zapytani, czy brak wynagrodzenia za praktyki wpłynął na ich decyzję o ich wyborze. Skala odpowiedzi opierała się na pięciopunktowej skali Likerta, gdzie „zdecydowanie tak” oznacza silny wpływ, a „zdecydowanie nie” – brak wpływu tej kwestii na decyzję o odbyciu praktyk. Odpowiedzi rozłożyły się w sposób zróżnicowany, co pozwala na interesującą analizę.

Najwięcej osób – 426 respondentów – odpowiedziało „zdecydowanie tak”, co jednoznacznie wskazuje, że brak wynagrodzenia miał istotny wpływ na wybór praktyk. Kolejne 162 osoby zaznaczyły odpowiedź „raczej tak”, co również wskazuje na wpływ tej kwestii, choć w mniejszym stopniu. Łącznie oznacza to, że aż 588 osób, czyli znaczna większość ankietowanych, przyznała, że kwestia finansowa miała wpływ na ich decyzję. Jest to bardzo istotny sygnał, pokazujący, że brak gratyfikacji finansowej stanowi poważną barierę przy wyborze miejsca praktyk.

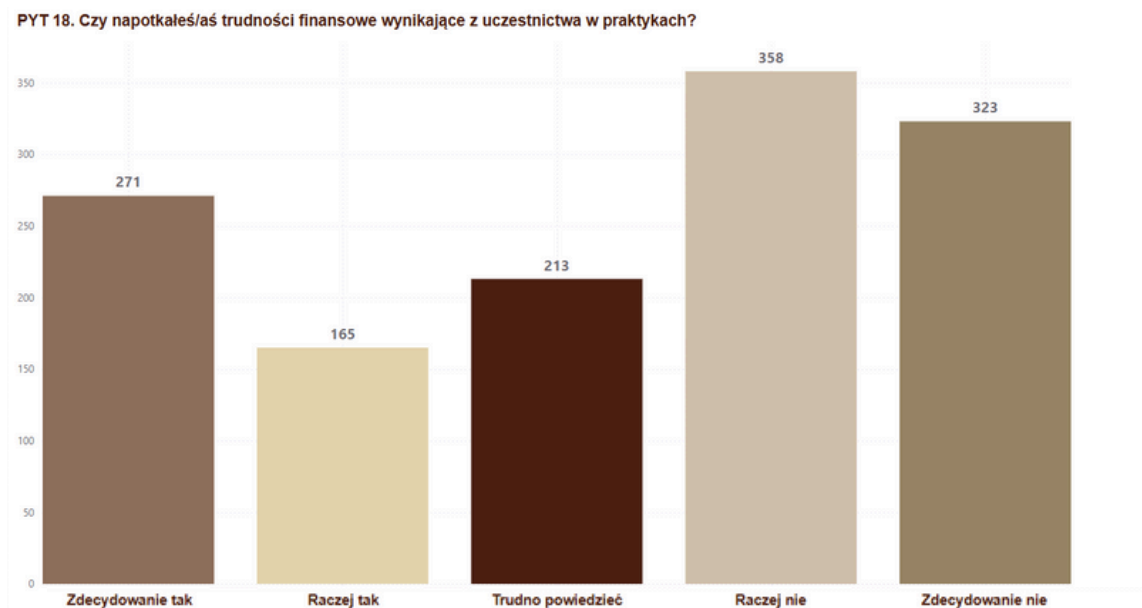
Odpowiedź „trudno powiedzieć” wybrało 254 respondentów, co sugeruje pewne wahanie lub

neutralność – być może w ich przypadku inne czynniki, jak lokalizacja czy zakres obowiązków, miały równie duże znaczenie.

Z kolei odpowiedzi „raczej nie” oraz „zdecydowanie nie” otrzymały odpowiednio 230 i 229 wskazań. Łącznie 459 osób stwierdziło więc, że brak wynagrodzenia nie był dla nich przeszkodą w wyborze praktyk. To pokaźna grupa, która może wskazywać na dużą motywację wewnętrzną, chęć zdobycia doświadczenia lub dostępność praktyk realizowanych w dogodnych warunkach, nawet bez zapłaty.

Analiza pokazuje, że **kwestia wynagrodzenia za praktyki ma istotne znaczenie dla wielu studentów i może wpływać na ich decyzje dotyczące miejsca odbywania praktyk**. Dla części z nich stanowi **barierę ekonomiczną**, która ogranicza wybór – zwłaszcza gdy praktyki kolidują z płatną pracą lub wymagają dojazdów. Z drugiej strony, niemal połowa badanych nie uznała braku wynagrodzenia za czynnik decydujący, co może świadczyć o wysokiej motywacji do zdobycia doświadczenia niezależnie od gratyfikacji finansowej.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 18. na pytanie 18 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 18 respondenci zostali zapytani, czy napotkali trudności finansowe wynikające z uczestnictwa w praktykach. Odpowiedzi pokazują zróżnicowany obraz doświadczeń studentów, w którym kwestie finansowe odgrywają istotną, choć niejednoznaczną rolę.

Najwięcej osób – 358 – wskazało, że raczej nie napotkało trudności finansowych. Zaraz za nimi uplasowała się grupa 323 osób, które zdecydowanie nie doświadczyły takich problemów. Łącznie daje to 681 respondentów, dla których udział w praktykach nie wiązał się z większym obciążeniem finansowym. Może to oznaczać, że część praktyk była organizowana w sposób ograniczający koszty, np. blisko miejsca zamieszkania lub w elastycznych godzinach pozwalających łączyć je z pracą zarobkową.

Z drugiej strony 271 osób zaznaczyło, że zdecydowanie napotkały trudności finansowe, a 165 respondentów przyznało, że raczej ich doświadczyli. Oznacza to, że łącznie 436 osób napotkało problemy ekonomiczne związane z udziałem w praktykach. To sygnał ostrzegawczy –

pokazuje, że dla wielu studentów udział w praktykach wiąże się z realnymi kosztami, które mogą stanowić barierę, zwłaszcza jeśli praktyki są niepłatne lub wymagają dojazdów, zakupu materiałów czy rezygnacji z innych form zarobku.

Odpowiedź neutralna, wskazująca na niejednoznaczne doświadczenia, została wybrana przez 213 osób. Może to oznaczać, że dla tej grupy trudności finansowe były obecne, ale nie miały decydującego znaczenia lub pojawiły się jedynie w ograniczonym zakresie.

Oznacza to, że chociaż większość respondentów nie doświadczyła trudności finansowych w związku z praktykami, znacząca liczba wskazań po stronie odpowiedzi potwierdzających występowanie takich trudności pokazuje, że aspekty finansowe są istotnym elementem organizacji praktyk. Warto, by instytucje edukacyjne oraz organizatorzy praktyk uwzględniali te czynniki, szczególnie planując obowiązkowe formy kształcenia praktycznego.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Pytanie 19 było uzupełnieniem pytania 18 (Czy napotkałeś/aś trudności finansowe wynikające z uczestnictwa w praktykach?), które skierowane było do osób zaznaczających odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”.

Spośród wszystkich odpowiedzi najczęściej pojawiały się takie słowa jak *czas* (100), *godzina* (80), *możliwość* (69), *dojazd* (67), *miejsce* (49), *koszt* (48) oraz *bezpłatny* (39). Zbiorczo wskazują one na dwa kluczowe obszary trudności: ograniczenie możliwości zarobkowania oraz bezpośrednie koszty udziału w praktykach.

Wielu respondentów wskazywało, że odbywanie praktyk kolidowało z pracą zarobkową, co prowadziło do pogorszenia sytuacji materialnej. Jak obrazowo ujęto w jednej z wypowiedzi:

„Nie mogłam pracować przez wymiar godzin narzuconych przez uczelnię i teraz mam problemy z utrzymaniem się na studiach.”

Wymóg obecności na praktykach w ściśle określonym czasie często uniemożliwiał podejmowanie równoległego zatrudnienia, co potwierdzają inne odpowiedzi, np.:

„Zmniejszona liczba godzin w pracy przez fakt, że muszę wyrobić bezpłatne praktyki” czy „Musiałam zrezygnować z pracy, miałam do wyrobienia 800+h”.

Kolejnym problemem były koszty bezpośrednie związane z odbywaniem praktyk, zwłaszcza dojazdu, posiłki i brak wynagrodzenia. Jeden z respondentów pisze:

„240 godzin pracowania za darmo daje nam uszczuplenie budżetu o ponad 6700 zł, nie trudno się domyślić, jakie trudności mogą napotkać kogokolwiek przy tak dużej różnicy w zarobkach, zwłaszcza biorąc pod uwagę, iż praktyki trzeba odbywać w wakacje, czyli okres, w którym zazwyczaj można normalnie dziennie pracować.”

Wykres 19. na pytanie: „Jeśli tak, jakie?”

(n=436)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Ten głos pokazuje, że dla wielu studentów praktyki nie tylko nie przynoszą korzyści finansowych, ale wręcz generują straty – zwłaszcza, że często odbywają się w czasie wakacyjnym, który dla większości jest kluczowym okresem zarobkowym.

Inna osoba wskazuje na konieczność uzyskania pomocy z zewnątrz:

„Nie mogłam jednocześnie pracować gdzieś i mieć praktyki. [...] Też nie miałam wystarczająco dużo pieniędzy na bilety, dojazd, jedzenie – musiałam poprosić rodziców o pomoc, bo firma, która mnie przyjęła, nie zapłaciła mi nic za praktyki...”

W wielu wypowiedziach powtarzał się także problem długich i kosztownych dojazdów:

„Dojazd do miejsca, w którym odbywałam praktykę”, „Koszty dojazdu” – to krótkie, ale bardzo wymowne odpowiedzi, wskazujące na trudności logistyczne i finansowe, które musieli ponosić studenci bez żadnej formy wsparcia ze strony instytucji.

Odpowiedzi na pytanie 19 ukazują praktyki jako często kosztowny obowiązek, który obciąża studentów zarówno finansowo, jak i psychicznie. Zmuszają ich do ograniczania lub rezygnowania z pracy zarobkowej, generują koszty związane z dojazdami i wyżywieniem, a przy tym nie oferują żadnego wynagrodzenia. Dla wielu studentów uczestnictwo w praktykach staje się więc wyborem między zdobywaniem doświadczenia a stabilnością finansową – co w dłuższej perspektywie może wpływać nie tylko na ich kondycję materialną, ale i motywację do dalszej edukacji.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Na pytanie otwarte: „*Jakie formy wynagrodzenia (finansowe lub inne) byłyby dla Ciebie satysfakcjonujące w ramach praktyk studenckich?*” odpowiedziało 1326 osób. Wypowiedzi respondentów wskazują jednoznacznie, że głównym oczekiwaniem jest uzyskanie **realnego, finansowego wynagrodzenia za wykonywaną pracę**.

Najczęściej pojawiające się słowa – *finansowy* (474), *wynagrodzić* (240), *minimalny* (169), *krajowy* (165), *najniższy* (87) i *godzina* (82) – pokazują, że studenci przede wszystkim pragną uczciwej rekompensaty za poświęcony czas i wysiłek. Jak wskazuje wiele odpowiedzi, oczekują oni przynajmniej podstawowego wynagrodzenia:

„Minimalna krajowa byłaby wystarczająca – nie oczekuję kokosów, ale chcę, żeby moja praca była szanowana”,

„Zapłata za godziny, które rzeczywiście przepracuję – tak jak w normalnej pracy”.

Nie chodzi tu jedynie o pieniądze jako takie, ale o symboliczne uznanie, że praca studenta ma wartość. Wielu studentów wskazywało też na konkretne trudności, które rekompensata mogłaby złagodzić – na przykład koszty dojazdu lub zakwaterowania:

„Zwrot kosztów dojazdu i jedzenia – to już byłoby coś, co realnie pomogłoby w odbyciu praktyk”,

„Jeśli nie pieniądze, to chociaż pomoc w zakwaterowaniu, bo dojeżdżam kilkadziesiąt kilometrów dziennie”.

W niektórych wypowiedziach pojawiały się także sugestie rozwiązań systemowych, np. stypendiów uczelnianych dla osób, które muszą zrezygnować z pracy, by odbyć praktyki:

„Jeśli państwo nie chce, żeby firmy płaciły, to może uczelnie mogłyby przyznać stypendia dla tych, którzy nie mogą zarabiać z powodu praktyk”.

Wykres 20. na pytanie: „*Jakie formy wynagrodzenia (finansowe lub inne) byłyby dla Ciebie satysfakcjonujące w ramach praktyk studenckich?*”

(n=1326)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Tego typu opinie pokazują, że studenci nie ograniczają się jedynie do oczekiwań wobec firm, ale zauważają również rolę instytucji publicznych w rozwiązaniu tej sytuacji.

Poza gratyfikacją pieniężną, respondenci wskazywali również na inne formy uznania ich pracy. Pojawiły się głosy mówiące o potrzebie formalizacji i dokumentowania wkładu:

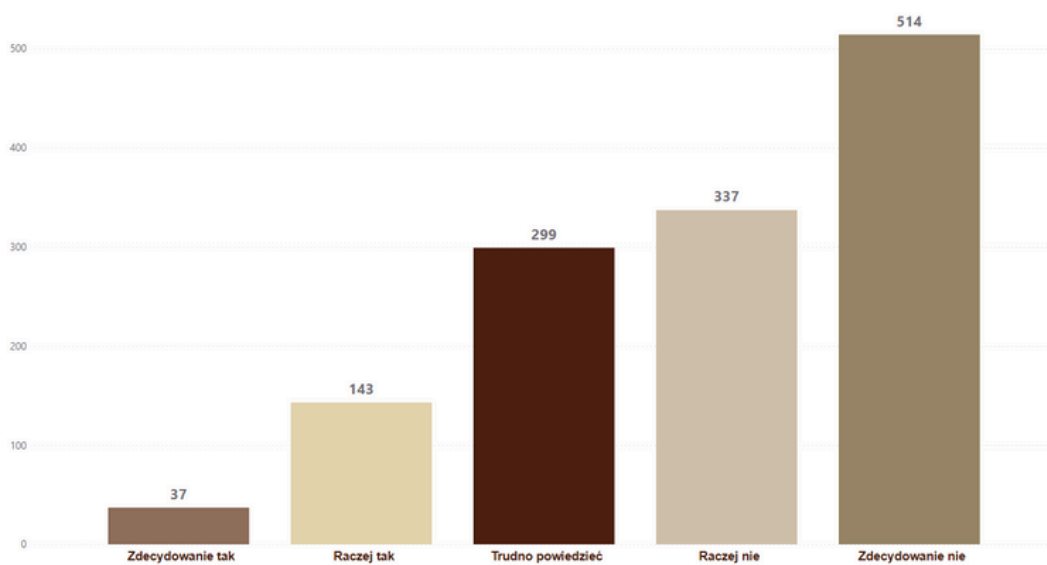
„Certyfikat potwierdzający umiejętności zdobyte w praktyce np. w danym programie”,

„Umowa, nawet jeśli bezpłatna – daje mi poczucie, że to coś formalnego, a nie darmowy staż”.

Wypowiedzi uczestników badania ukazują wyraźną potrzebę wprowadzenia sprawiedliwego systemu wynagradzania praktyk. Najbardziej pożądaną formą jest wynagrodzenie finansowe – najlepiej w postaci płacy minimalnej lub zapłaty za przepracowane godziny. Alternatywnie, respondenci akceptowaliby zwroty kosztów, stypendia, pomoc materialną lub formalne dokumenty potwierdzające zdobyte doświadczenie. To nie tylko kwestia pieniędzy, ale również szacunku i uznania wartości wkładu studentów w realną pracę zawodową.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

PYT 21. Czy uważasz, że nieodpłatne praktyki są sprawiedliwe w kontekście zdobywania doświadczenia zawodowego?

Wykres 21. na pytanie 21 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 21 respondenci oceniali, czy uważają, że nieodpłatne praktyki są sprawiedliwe w kontekście zdobywania doświadczenia zawodowego. Odpowiedzi wskazują na wyraźną krytykę tego modelu zdobywania doświadczenia przez studentów.

Najwięcej osób, aż 514, zadeklarowało, że **zdecydowanie nie uważa nieodpłatnych praktyk za sprawiedliwe**. Kolejne 327 osób stwierdziło, że raczej nie są one sprawiedliwe. Oznacza to, że aż 841 respondentów – zdecydowana większość – **ma negatywną opinię na temat bezpłatnych praktyk**. Taki wynik sygnalizuje, że dominujące jest przekonanie o niesprawiedliwości tego rozwiązania, które często wiąże się z dużym zaangażowaniem czasowym, wysiłkiem, a nierzadko także kosztami po stronie praktykanta – przy jednoczesnym braku rekompensaty finansowej.

299 osób wybrało odpowiedź neutralną, co może oznaczać niejednoznaczne doświadczenia z praktykami lub brak wyraźnego stanowiska. Taka postawa może wynikać z faktu,

że część praktyk rzeczywiście oferuje cenne doświadczenie zawodowe i dobre przygotowanie do przyszłej pracy, mimo że są nieodpłatne. Dla tej grupy ważniejsze może być to, co praktyki dają w wymiarze merytorycznym niż finansowym.

Po stronie odpowiedzi pozytywnych – że nieodpłatne praktyki są sprawiedliwe – znalazło się jedynie 143 respondentów, którzy raczej się z tym zgadzają, oraz zaledwie 37, którzy wyrazili pełne przekonanie w tej kwestii. To niewielki odsetek, który może sugerować, że osoby te doświadczyły wyjątkowo dobrze zorganizowanych praktyk lub miały inne możliwości wsparcia, które niwelowały brak wynagrodzenia.

Ogólnie analiza wyników wskazuje na bardzo silne niezadowolenie studentów z obecnego systemu nieodpłatnych praktyk. Dla większości respondentów brak wynagrodzenia jest równoznaczny z niesprawiedliwością, co może wpływać na motywację, dostępność praktyk dla osób mniej zamożnych oraz ich ogólną wartość edukacyjną.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 22. na pytanie „Wyjaśnij swoją odpowiedź”

(n=976)

Odpowiedzi na pytanie 22, będące rozwinięciem pytania: „Czy uważasz, że nieodpłatne praktyki są sprawiedliwe w kontekście zdobywania doświadczenia zawodowego?”, ukazują złożoność i wielowymiarowość problemu. Na pytanie odpowiedziało aż 976 osób, a ich wypowiedzi dostarczają cennych wglądów w realia, oczekiwania i frustracje związane z obowiązkowymi praktykami studenckimi. Wiele komentarzy ujawnia nie tylko indywidualne doświadczenia, ale także systemowe niedociągnięcia, z jakimi mierzą się studenci w Polsce.

Wśród najczęściej występujących słów znalazły się: *czas*, *wynagrodzić*, *odpłatny*, *zadanie*, *firma*, *obowiązek* czy *sprawiedliwy*. To pokazuje, że dla wielu studentów główną osią sporu jest bilans między włożonym wysiłkiem a brakiem rekompensaty finansowej.

Wielu respondentów wyrażało zdecydowany sprzeciw wobec idei nieodpłatnych praktyk, traktując je jako formę wykorzystywania:

„W normalnej pracy zawodowej zdobywamy często cenne doświadczenie i umiejętności, a nikt nie ucina nam z tego powodu pensji. Dlaczego więc w przypadku praktyk studenckich miałyby działać to inaczej?”.

Wypowiedzi te podkreślają, że czas poświęcony na praktyki odbiera możliwość zarobkowania, co może prowadzić do trudności finansowych:

„Praktyki wymagają poświęcenia swojego czasu, ogranicza też w wielu przypadkach przestrzeń na inną pracę”,

„Osobiście uważam, że za każdą pracę należy się wynagrodzenie – praktyki nie powinny być przymusowym wolontariatem w prywatnych firmach, tylko dodatkową pomocą w wejściu na rynek pracy”.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Z drugiej strony pojawiły się też głosy usprawiedliwiające brak wynagrodzenia, zwłaszcza w kontekście edukacyjnym:

„Praktyki są częścią studiów i traktuję je jako część programu nauczania. Jeżeli nie płacą mi za chodzenie na zajęcia, to nie muszą płacić za praktyki”.

Niektórzy podkreślają, że możliwość znalezienia płatnych praktyk istnieje, jednak wymaga większego zaangażowania:

„Dodatkowo jest możliwość odbycia płatnej praktyki i gdyby student zaangażował się w znalezienie takiego miejsca, na pewno by je znalazł”.

Pojawiały się również bardziej złożone i systemowe refleksje, dotyczące np. liczby wymaganych godzin:

„Nieodpłatne są sprawiedliwe jeśli mieszczą się w liczbie np. 120h. Chore jest natomiast wymaganie 300–700h nieodpłatnych praktyk”, czy wręcz patologicznych przykładów:

„A jeszcze gorszą praktyką są 'płatne' praktyki. Biorę w cudzysłów, ponieważ mówimy o praktykach, które są opłacane... przez studentów! (...) Takie 'płatne' praktyki czy staże prowadzą m.in. PsychoMedic, Instytut Psychodietetyki”.

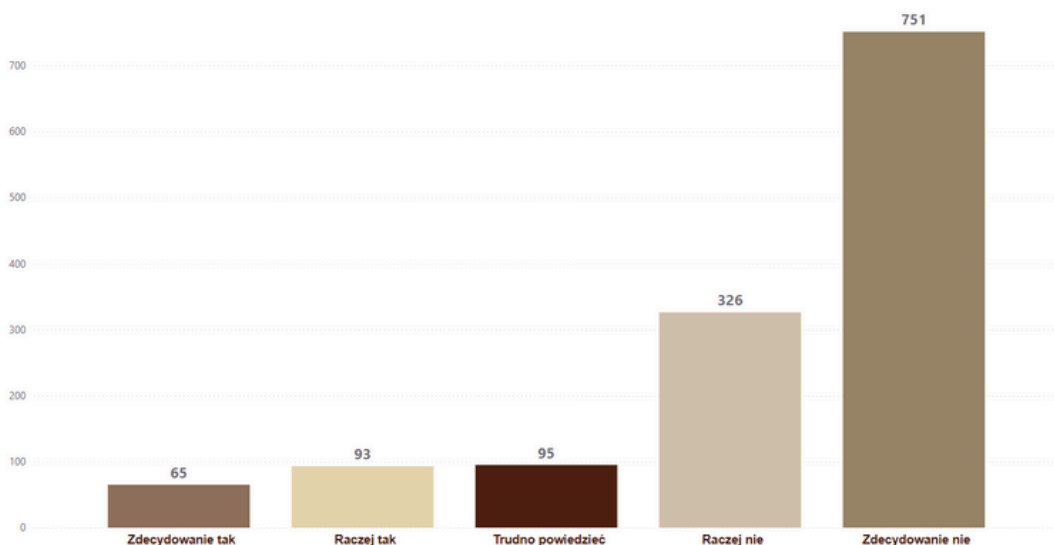
Warto zauważyć również rozczarowanie studentów wynikające z niskiej jakości doświadczenia zdobywanego w czasie praktyk:

„Podczas praktyk nie zdobyłam umiejętności związanych z moim kierunkiem, jedynie zajęłam się pracą, która nie była w ogóle związana z analityką, więc moją 'zapłatą' nie było potrzebne doświadczenie”.

Odpowiedzi ujawniają silną potrzebę reformy systemu praktyk studenckich. Większość respondentów uważa, że praca – nawet w formie edukacyjnej – zasługuje na wynagrodzenie, lub przynajmniej uczciwe warunki i realną wartość merytoryczną. Brak równowagi między oczekiwaniami uczelni, firm i studentów skutkuje poczuciem niesprawiedliwości, które powinno zostać zauważone przez instytucje odpowiedzialne za organizację praktyk.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

PYT 23. - Czy doświadczyłeś/aś jakiegokolwiek dyskryminacji lub nierównego traktowania podczas praktyk (np. ze względu na wiek, płeć, kierunek studiów, uczelnię)?

Wykres 23. na pytanie 23 (patrz wyżej)

(n=1330)

W ramach badania dotyczącego doświadczeń studentów odbywających praktyki zawodowe, jednym z kluczowych obszarów analizy była kwestia równego traktowania oraz występowania potencjalnych przejawów dyskryminacji. Pytanie 23 brzmiało: „Czy doświadczyłeś/aś jakiegokolwiek dyskryminacji lub nierównego traktowania podczas praktyk (np. ze względu na wiek, płeć, kierunek studiów, uczelnię)?”. Wyniki zaprezentowane na wykresie umożliwiają ocenę subiektywnych doświadczeń studentów w tym zakresie.

Największy odsetek respondentów – 751 osób – zadeklarował jednoznacznie, że **nie doświadczył żadnej formy dyskryminacji** („Zdecydowanie nie”). Kolejne 326 osoby wskazały odpowiedź „Raczej nie”, co również sugeruje brak negatywnych doświadczeń, jednak z pewnym marginesem niepewności. Łącznie 1077 osób (czyli znacząca większość respondentów) nie dostrzegła żadnych przejawów nierównego traktowania podczas odbywanych praktyk.

Warto jednak zwrócić uwagę na istotną, choć mniej liczną, grupę studentów, którzy zadeklarowali przeciwne doświadczenia. 93 osoby wybrały odpowiedź „Raczej tak”, natomiast 65 respondentów wskazało „Zdecydowanie tak”, co łącznie stanowi 158 osób. Oznacza to, że **ponad 10% badanych zadeklarowało, iż doświadczyło – w mniejszym lub większym stopniu – sytuacji, które mogą być interpretowane jako dyskryminacyjne**. Choć jest to wyraźna mniejszość, to liczba ta nie jest marginalna i wymaga dalszej analizy.

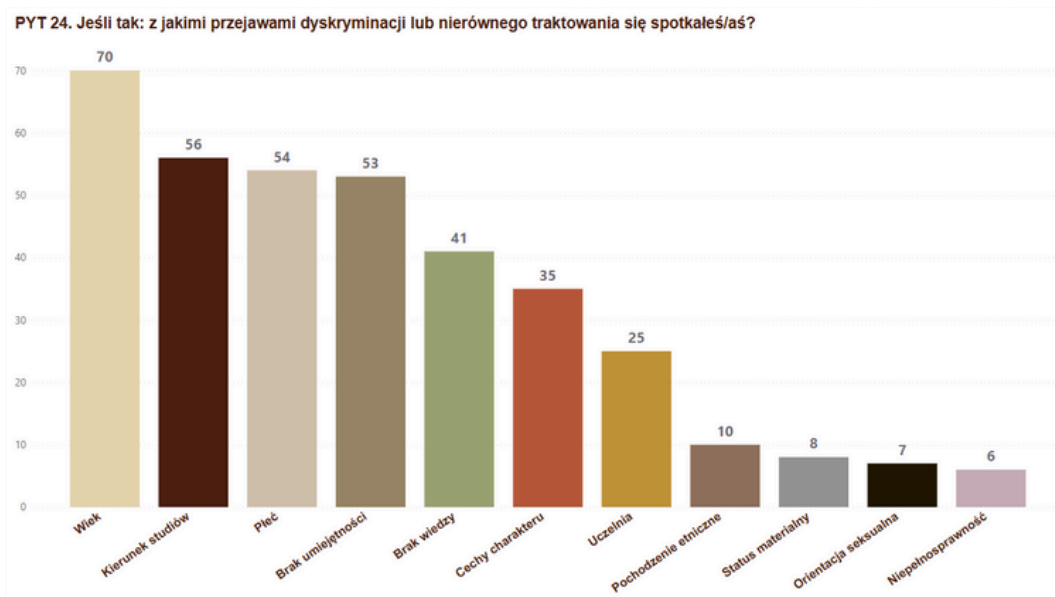
Dodatkowo, 95 osób (co stanowi ok. 6% ogółu) odpowiedziało „Trudno powiedzieć”. Taki wynik może świadczyć o niejednoznacznych doświadczeniach, braku wiedzy na temat definicji dyskryminacji lub o trudnościach w jej rozpoznawaniu w kontekście praktyk zawodowych.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Dane wskazują, iż większość studentów nie zetknęła się z przejawami dyskryminacji podczas realizacji praktyk. Jednocześnie, obecność zauważalnej grupy osób, które doświadczyły nierównego traktowania, podkreśla konieczność dalszych działań ze strony instytucji edukacyjnych oraz podmiotów przyjmujących studentów. Rekomenduje się wdrożenie odpowiednich mechanizmów prewencyjnych oraz edukacyjnych w celu zwiększenia świadomości problemu i zapewnienia bezpiecznego, równościowego środowiska praktyk zawodowych.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 24. na pytanie 24 (patrz wyżej)

(n=394)

W ramach badania analizującego doświadczenia studentów podczas odbywania praktyk zawodowych, respondenci, którzy zadeklarowali doświadczenie dyskryminacji lub nierównego traktowania (pytanie 23), zostali poproszeni o doprecyzowanie charakteru tych przejawów w pytaniu 24: „Jeśli tak: z jakimi przejawami dyskryminacji lub nierównego traktowania się spotkałeś/aś?”. Wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na to pytanie, wskazując konkretne obszary, w których studenci odczuli nierówność lub uprzedzenia.

Najczęściej wskazywaną kategorią był **wiek**: aż 70 osób uznało, że była to przyczyna nierównego traktowania podczas praktyk. Może to sugerować, że w niektórych środowiskach praktykanci byli oceniani lub marginalizowani ze względu na bycie zbyt młodymi w porównaniu do reszty zespołu.

Na drugim miejscu uplasował się **kierunek studiów** (56 wskazań), co może świadczyć o istnieniu stereotypów lub uprzedzeń wobec

niektórych dyscyplin akademickich. Podobna liczba osób (54 respondentów) wskazała na **płeć** jako źródło nierównego traktowania. To potwierdza, że kwestie związane z równością płci nadal mogą być problematyczne w środowisku praktyk zawodowych.

Nieco niższy, ale wciąż znaczący odsetek badanych (53 osoby) wskazał na **brak umiejętności** jako powód gorszego traktowania. Choć może to częściowo wynikać z naturalnych różnic w poziomie przygotowania studentów, liczba odpowiedzi sugeruje, że brak wsparcia dydaktycznego lub mentoringu może przyczyniać się do marginalizacji mniej doświadczonych praktykantów.

Kolejne pozycje to **brak wiedzy** (41 wskazań) oraz **cechy charakteru** (35 wskazań), które również mogą wskazywać na niewłaściwe reakcje opiekunów praktyk wobec studentów, którzy nie spełniają nieformalnych oczekiwań środowiska zawodowego.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

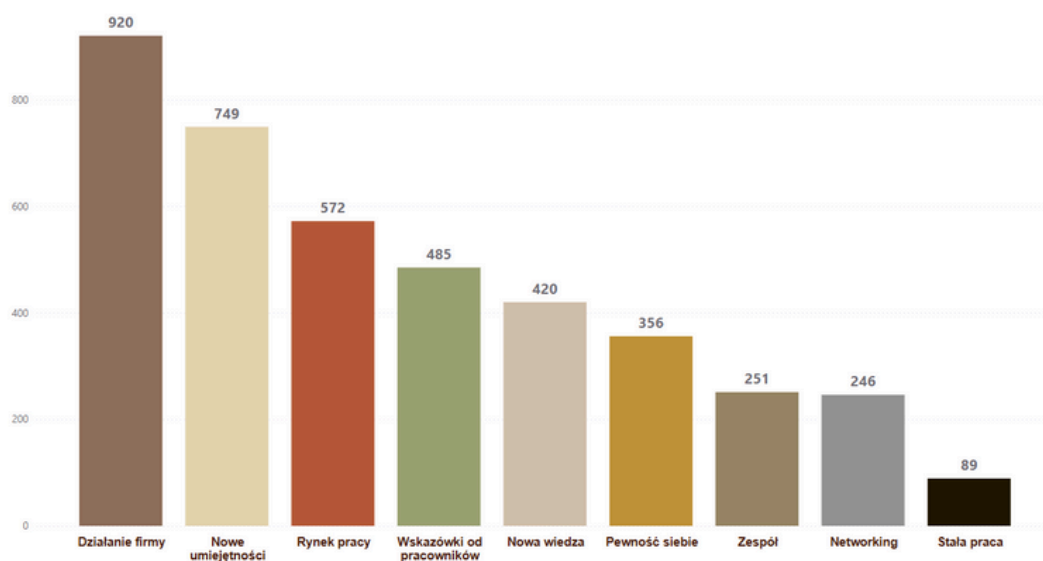
Wskazywano także na „brak odpowiedniego przeszkolenia na początku praktyk” (24 osoby) oraz „zbyt dużą ilość zadań w stosunku do dostępnego czasu” (22 osoby). To pokazuje, że część praktykantów czuła się przytłoczona i pozbawiona niezbędnego wsparcia w nowym środowisku.

Najrzadziej wskazywane były: „brak możliwości zadawania pytań lub wyrażania opinii” (4 odpowiedzi) oraz „zbyt wysokie wymagania od przełożonych” (1 odpowiedź), jednak nawet te pojedyncze przypadki są istotne i mogą wskazywać na potrzebę poprawy komunikacji i kultury organizacyjnej.

Wyniki ukazują, że największymi barierami w realizacji praktyk są przeciążenie obowiązkami, problemy logistyczne oraz niedostateczne wsparcie merytoryczne. Wprowadzenie większej elastyczności, lepszej komunikacji oraz dopracowanie organizacji praktyk mogłoby znacząco poprawić doświadczenia studentów.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

PYT 25. Jakie korzyści uzyskałeś/aś dzięki praktykom?

Wykres 25. na pytanie 25 (patrz wyżej)

(n=1330)

W pytaniu 25 respondenci zostali zapytani: „Jakie korzyści uzyskałeś/aś dzięki praktykom?”. Wykres przedstawia rozkład odpowiedzi, wskazując na konkretne obszary, w których studenci dostrzegli największe wartości płynące z udziału w praktykach.

Najczęściej wskazywaną korzyścią było **poznanie działania firmy** – aż 920 osób uznało ten aspekt za najważniejszy rezultat praktyk. Świadczy to o wysokiej wartości edukacyjnej środowiska pracy, w którym studenci mieli możliwość obserwacji procesów organizacyjnych oraz sposobu funkcjonowania przedsiębiorstwa w praktyce.

Na drugim miejscu znalazło się **zdobycie nowych umiejętności** (749 wskazań), co potwierdza, że praktyki stanowią ważne uzupełnienie kształcenia formalnego, oferując realne możliwości rozwoju kompetencji zawodowych. Kolejną często wymienianą korzyścią było **poznanie rynku pracy** (572 odpowiedzi), co sugeruje, że praktyki umożliwiają

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

studentom lepsze zrozumienie wymagań pracodawców, specyfiki branży i potencjalnych ścieżek kariery.

Wysoką liczbę wskazań uzyskały także: **wskazówki od pracowników** (485) oraz **nowa wiedza** (420). Oba te czynniki potwierdzają wartość mentoringu i codziennego uczenia się od bardziej doświadczonych współpracowników, a także rozszerzania wiedzy zdobytej na uczelni o kontekst praktyczny.

Na dalszych pozycjach uplasowały się: **pewność siebie** (356 odpowiedzi), **praca w zespole** (251) oraz **networking** (246), które świadczą o tym, że praktyki pozytywnie wpływają nie tylko na rozwój twardych kompetencji, ale także umiejętności miękkich i społecznych.

Najrzadziej wskazywaną korzyścią była **stała praca**: jedynie 89 osób zadeklarowało, że praktyki zaowocowały bezpośrednim zatrudnieniem. Może to oznaczać, że choć praktyki często pełnią rolę edukacyjną i przygotowawczą, rzadziej prowadzą bezpośrednio do zatrudnienia w miejscu ich odbywania.

Oznacza to, że praktyki zawodowe są ważnym elementem edukacji studentów, szczególnie w zakresie poznania realiów pracy, zdobywania praktycznych umiejętności oraz budowania pewności siebie i kompetencji interpersonalnych. Rekomenduje się dalsze wzmacnianie roli praktyk w programach studiów oraz rozwijanie współpracy między uczelniami a firmami, aby zwiększać szanse studentów na trwałe wejście na rynek pracy.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

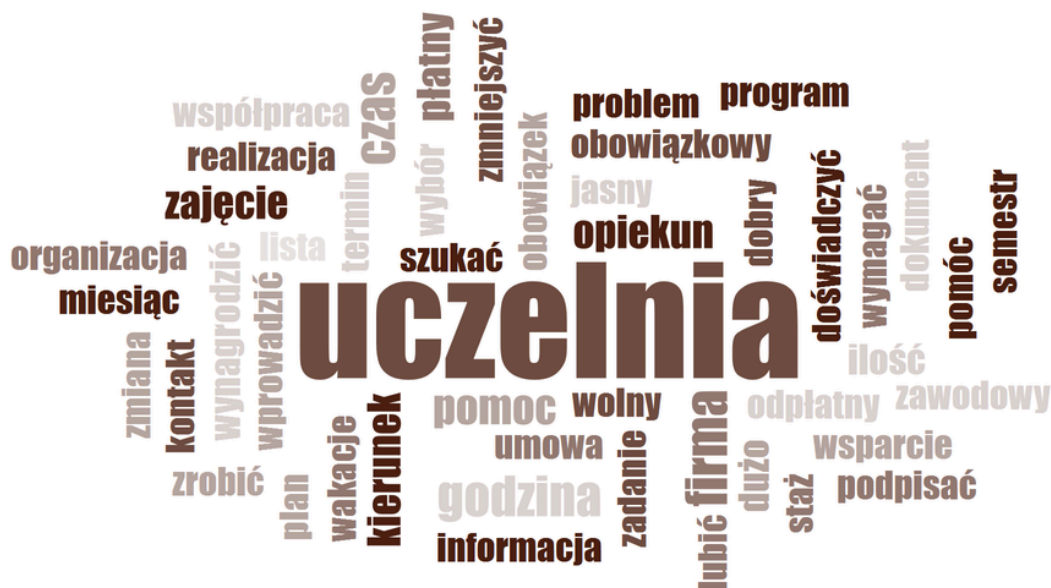
Odpowiedzi na pytanie 26: „*Jakie zmiany w organizacji praktyk uważasz za kluczowe, aby lepiej wspierać rozwój studentów?*” ujawniają szerokie spektrum oczekiwań i potrzeb ze strony studentów wobec systemu praktyk akademickich. Wypowiedzi 1327 respondentów jednoznacznie wskazują, że obecna forma realizacji praktyk wymaga gruntownej modernizacji. Studenci oczekują, by praktyki nie były jedynie formalnym obowiązkiem, ale rzeczywistą okazją do rozwoju kompetencji zawodowych. Najczęściej powtarzającymi się problemami są brak wsparcia ze strony uczelni, niejasna i biurokratyczna organizacja, niedopasowanie miejsc praktyk do kierunku studiów oraz niewystarczające zaangażowanie opiekunów.

Wielu studentów wskazywało na konieczność uproszczenia procedur administracyjnych. Jak zaznaczono: „**Uproszczenie procesu zaczęcia praktyk od strony uczelni, tj. zmniejszenie liczby wymaganych dokumentów i zgód przed rozpoczęciem praktyk**”. Obecna biurokracja jest

dla studentów zniechęcająca i często utrudnia szybkie rozpoczęcie praktyki w wybranym miejscu. Nierzadko też praktyki są postrzegane jako strata czasu ze względu na ich niską jakość. Jeden z respondentów ujął to tak: „**Przed wszystkim postawić na jakość praktyk, aby uniknąć sytuacji, że polegają na parzeniu kawy**”.

Pojawiły się też apele o większe zaangażowanie uczelni w znalezienie wartościowych miejsc praktyk. „Większa pula firm chętnych zatrudnić praktykantów dostępna na stronie uczelni, wyznaczenie koordynatora kierunkowego praktyk, który pomaga znaleźć praktyki spójne z kierunkiem studiów” – to jedna z postulatów, które często się powtarzały. Widać tu wyraźną potrzebę większego wsparcia instytucjonalnego.

Niektórzy respondenci podkreślali również problem braku elastyczności czasowej i zbyt późnych informacji o terminach: „Terminy są narzucone odgórnie [...] dla osoby pracującej ciężko może być nagle uzyskać cały miesiąc wolnego tylko dlatego, że późno pojawiły się informacje co do terminów”.

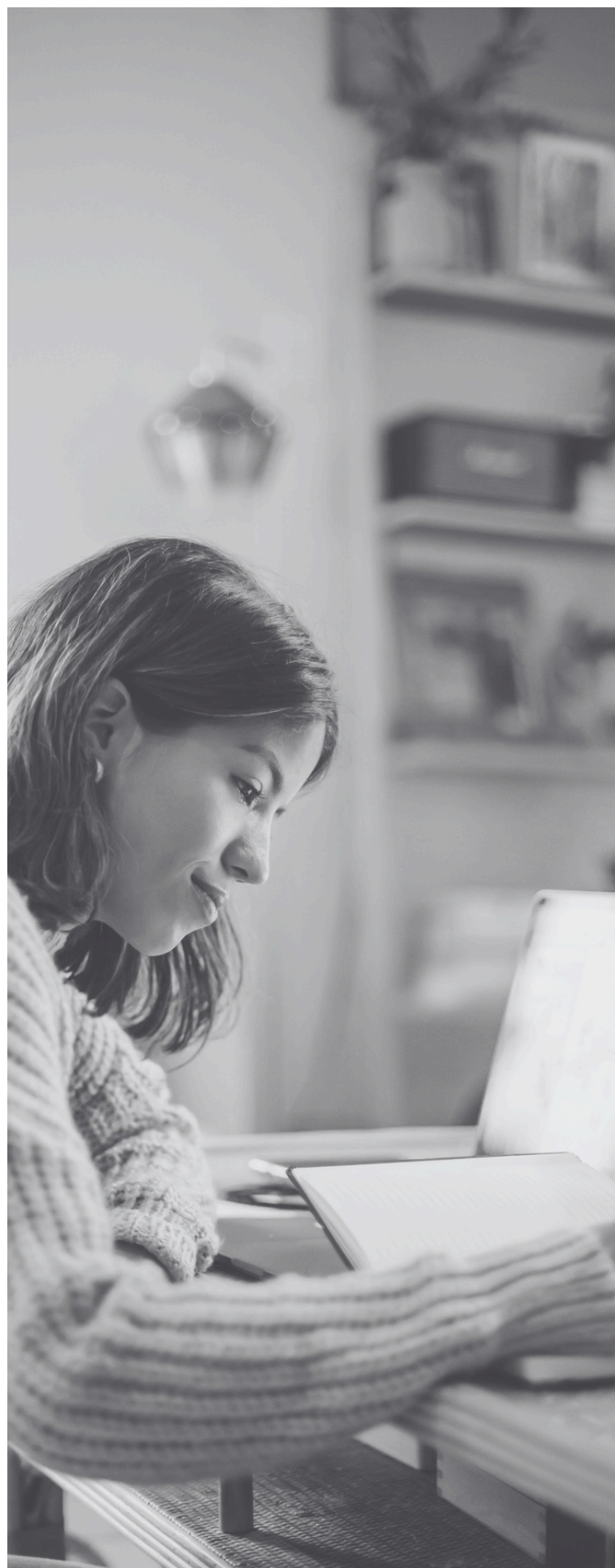
Wykres 26. na pytanie: „*Jakie zmiany w organizacji praktyk uważasz za kluczowe, aby lepiej wspierać rozwój sytuacji?*”

(n=1327)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

W odpowiedziach pojawiły się także postulaty, aby praktyki mogły być zaliczane na podstawie pracy, nawet jeśli nie jest ona bezpośrednio związana z kierunkiem studiów: **„Student powinien mieć prawo zaliczyć praktyki pracą, którą obecnie wykonuje nawet jeśli nie jest ona związana z jego kierunkiem studiów”.**

Wszystkie te głosy wskazują na jedno – studenci chcą, aby praktyki rzeczywiście wspierały ich rozwój, a nie były jedynie obciążeniem formalnym, organizacyjnym i czasowym.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 27. na pytanie: „Jakie konkretne zmiany w programie praktyk mogłyby, Twoim zdaniem, poprawić ich wartość edukacyjną?”

(n=1323)

Wypowiedzi 1327 respondentów jednoznacznie wskazują, że studenci oczekują praktyk, które będą realnym uzupełnieniem procesu kształcenia – a nie jedynie formalnością. Wśród najczęściej pojawiających się tematów były potrzeba większego dopasowania praktyk do kierunku studiów, wprowadzenia elementów praktycznych i technicznych, rzeczywistego wsparcia ze strony uczelni oraz stworzenia przejrzystego i aktualnego programu praktyk.

Jednym z najczęściej powtarzanych postulatów była **potrzeba systematycznej oceny jakości praktyk oraz wprowadzania zmian na podstawie głosów samych studentów**. Jak ujęto to w jednej z wypowiedzi: „Zbieranie opinii od praktykantów po zakończeniu praktyk i regularne aktualizowanie programu na podstawie ich sugestii”. Tego rodzaju ewaluacja miałaby zapewnić, że programy praktyk nie będą przestarzałe i lepiej odpowiedzą na potrzeby rynku pracy.

obecna rola bywa krytykowana jako bierna lub zbyt formalna: „Nadzór nad praktykami przez opiekuna z uczelni. Chodzi, żeby się zaangażował i był wsparciem, a nie sędzią, który na koniec ocenia i stawia wyrok (ocenę praktyk)”.

Niektórzy studenci wprost kwestionowali obowiązkowy charakter praktyk i wskazywali na potrzebę alternatyw: „1. Praktyki płatne 2. Praktyki gwarantowane przez uczelnię, gdyż bardzo często studenci nie mogą znaleźć żadnych praktyk, mimo że chcą za darmo, przez np. przesyt rynku i braku ofert dla praktykantów 3. ewentualnie wycofanie obowiązkowych praktyk studenckich, mogłyby być nieobowiązkowe”.

Równie silnie wybrzmiewa potrzeba większego zaangażowania opiekunów akademickich, których

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Zwracano też uwagę na potrzebę lepszego przygotowania studentów do praktyk – zarówno pod względem organizacyjnym, jak i merytorycznym. *„Realna ewaluacja praktyk i dostosowanie naszego doświadczenia na nich z teorią przekazywaną na studiach oraz przynajmniej jedno zajęcia przygotowujące technicznie do praktyk, wyjaśniające co i jak”* – sugeruje respondent, podkreślając potrzebę integracji teorii i praktyki już na etapie planowania.

Wnioski z analizy odpowiedzi pokazują, że aby praktyki miały faktyczną wartość edukacyjną, muszą być nie tylko lepiej zorganizowane, ale przede wszystkim bardziej zindywidualizowane i osadzone w realiach konkretnego kierunku. Studenci domagają się konkretnych, praktycznych zadań, wsparcia kadry akademickiej oraz jasnych, nowoczesnych i regularnie aktualizowanych programów praktyk.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 28. na pytanie: "Jakie dodatkowe wsparcie (np. szkolenia, mentoring) chciałbyś/chciałabyś mieć gdybyś miał(a) powtórzyć praktyki?"

(n=625)

Z 625 wypowiedzi studentów wyłania się bardzo wyraźna potrzeba ustrukturyzowanego, dostępnego i empatycznego wsparcia – zarówno ze strony uczelni, jak i instytucji przyjmujących na praktyki. W odpowiedziach najczęściej pojawiały się postulaty dotyczące szkoleń wdrażających, mentoringu, realnej opieki uczelnianej oraz wsparcia psychologicznego w przypadku trudnych doświadczeń.

Wielu studentów deklarowało, że **odczuwali brak jasnej ścieżki przygotowania do praktyk. Respondenci wskazywali na potrzebę praktycznych instrukcji**, np. w zakresie przygotowania dokumentów aplikacyjnych:

„Spotkania z opiekunem praktyk na uczelni/wydziale, który doradza jakie przedsiębiorstwa przyjmą studentów z naszej uczelni po danym kierunku, jakieś przykładowe listy motywacyjne i podpisanie ich w formie poleceń.”

Istotnym wątkiem była także jakość i zaangażowanie opiekunów akademickich.

Jeden z respondentów podkreślił, że niekompetencja osoby nadzorującej z ramienia uczelni znacząco utrudniała cały proces:

*„Przede wszystkim osobę, która wie co robi, jest ogarnięta, sumienna i poważna jeśli chodzi o opiekuna praktyk na uniwersytecie. Moja opiekunka praktyk stwarzała tylko problemy (...), **wszyscy z mojego kierunku musieli iść minimum dwa razy do sekretariatu, by coś donosić lub poprawiać, ponieważ nasza opiekunka nas o tym nie poinformowała.**”*

Niektóre wypowiedzi poruszały poważniejsze kwestie, jak emocjonalnie trudne sytuacje, w których **studenci nie otrzymywali żadnego wsparcia psychologicznego ani instrukcji jak reagować.**

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Jak opisała jedna z osób:

*„Robiłam praktyki w domu dziecka, byłam czasem sama w sali z dziećmi wieku 1,5 roku – 3 lata (...). Wychodziłam z tego domu dziecka czasem z płaczem widząc to, przez co przechodzą tam dzieci. **Może dobrze, żeby dla studentów była możliwość jakiegoś przegadania takich sytuacji i co robić, gdy widzi się jakieś zaniedbania ze strony opiekunów.**”*

Pojawiły się też postulaty dotyczące wprowadzenia konkretnego wsparcia ze strony instytucji przyjmujących, np. wewnętrznych szkoleń wdrażających w funkcjonowanie organizacji:

*„Kogoś (np. pracownika szpitala), kto by nas wdrożył w sposób funkcjonowania szpitala (...). W trakcie moich dotychczasowych praktyk **czasami musiałem się podobnych rzeczy domyślać.**”*

Analiza odpowiedzi pokazuje, że wsparcie oczekiwane przez studentów to nie tylko mentoring w sensie formalnym, ale także systematyczne przygotowanie do praktyk, aktywna obecność opiekunów i empatyczne podejście w sytuacjach trudnych emocjonalnie. Studenci oczekują, że instytucje edukacyjne nie tylko narzucą obowiązek odbycia praktyk, ale również realnie zaangażują się w ich jakość i bezpieczeństwo – zarówno edukacyjne, jak i osobiste.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 29. na pytanie: "Jakie dodatkowe zasoby (np. dostęp do materiałów edukacyjnych, większe wsparcie opiekuna) byłyby dla Ciebie przydatne gdybyś miał/(a) wziąć udział w praktykach od nowa?" (n=557)

Spośród 557 odpowiedzi studentów na to pytanie wyłania się **wyraźna potrzeba lepszej organizacji, większej przejrzystości oraz realnego wsparcia w trakcie przygotowania i realizacji praktyk.** W odpowiedziach najczęściej pojawiały się takie hasła jak: *opiekun, wsparcie, dostęp, materiały edukacyjne, zadania, dokumentacja, uczelnia* – co jednoznacznie wskazuje na deficyt konkretnych i praktycznych narzędzi, które mogłyby poprawić przebieg całego doświadczenia.

Studenci bardzo często podkreślali potrzebę jasnego określenia obowiązków i zadań, jakie mają wykonywać, oraz obecności osoby, która będzie w stanie im towarzyszyć w codziennych obowiązkach i rozwiewać bieżące wątpliwości:

„Konkretne opisanie zadań do wykonania, szansa zobaczenia jak podobne rzeczy wykonuje inny pracownik i działanie pod czyimś okiem, aby zapytać na bieżąco o wątpliwości.”

Niepokojące były też głosy sugerujące brak porozumienia pomiędzy uczelnią a miejscami praktyk, skutkujący dezorientacją zarówno studentów, jak i instytucji przyjmujących:

*„Konkretne objaśnienie zakresu prac na praktykach, bo często bywało tak, że osoby z miejsca, gdzie się one odbywały, **nie wiedziały, jakie zadania do wykonania mogą nam przydzielić.**”*

Kolejną powracającą sugestią był dostęp do materiałów edukacyjnych i dokumentacji – nie tylko w formie teoretycznej, ale również praktycznej, z przykładami i kontekstem zawodowym:

„Dostęp do materiałów edukacyjnych, do dokumentacji (nawet takich niewypełnionych, żeby zobaczyć cokolwiek), większe wsparcie opiekuna.”

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wskazywano również na potrzebę systemowych rozwiązań – takich jak dostęp do listy organizacji rzeczywiście otwartych na przyjęcie praktykantów, pomoc finansową w przypadku wyjazdu oraz uporządkowaną informację administracyjną ze strony uczelni:

„Dostęp do bazy organizacji, które faktycznie przyjmą praktykanta na krótki staż, ewentualne wsparcie finansowe, gdyby praktyka odbywała się poza miejscem zamieszkania, krótkie szkolenia przygotowujące do danego stanowiska, albo chociaż ogólne spotkanie dla wszystkich (...). Może być też ogólny plan praktyk (czyli kto za co odpowiada na Uczelni i wzory dokumentów, z terminarzem).”

Wypowiedzi studentów wskazują, że nie chodzi jedynie o „dodatkowe zasoby” w rozumieniu fizycznym czy cyfrowym, lecz o **systemowe wsparcie** – zarówno informacyjne, organizacyjne, jak i interpersonalne. Kluczowe jest, aby praktyki nie były organizowane w oderwaniu od realiów zawodowych i bez uwzględnienia indywidualnych potrzeb studentów, lecz aby stały się rzeczywistym narzędziem edukacyjnym, wspieranym przez kompetentnych i zaangażowanych opiekunów.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Spośród 399 odpowiedzi na pytanie dotyczące dodatkowych uwag i sugestii do programu praktyk wyłania się obraz programu ocenianego jako zbyt rozbudowany i niedostosowany do realnych potrzeb studentów. W wypowiedziach często pojawiały się takie słowa jak: uczelnia, program, czas – co wskazuje na problemy z organizacją, długością praktyk oraz niewystarczającym wsparciem ze strony instytucji edukacyjnej.

Studenci podkreślali, że **długi czas trwania praktyk nie zawsze przekłada się na wartość edukacyjną, a wręcz bywa postrzegany jako obciążenie:**

„Może warto by było zwrócić uwagę władzom UW, że więcej nie zawsze znaczy lepiej. A pół roku darmowych praktyk to przejaw niehumanistycznego i durnego myślenia, a nie oznaka elitarności.”

Wiele głosów zwracało uwagę na brak konkretnej pomocy w znalezieniu odpowiednich miejsc praktyk, zwłaszcza dla osób bez wcześniejszego

„Uważam, że na mojej uczelni jest za duża dowolność wykonywania praktyk i brak wsparcia jeśli ktoś rzeczywiście chce zdobyć doświadczenie w zagadnieniach powiązanych z kierunkiem, ciężko dostać się na praktyki/staże do firm bez wcześniejszego doświadczenia, przydałoby się polecenie z uczelni lub wskazanie miejsc otwartych dla studentów nie doświadczonych praktycznie.”

Niepokojące były również komentarze dotyczące kwestii finansowych związanych z odbywaniem praktyk:

„Wiadomo mi o praktykach, gdzie to student musi płacić – uważam, że jest to patologia i jeśli taki problem istnieje to trzeba to zwalczać.”

Wykres 30. na pytanie: "Czy masz dodatkowe uwagi lub sugestie dotyczące programu praktyk?"

(n=399)

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Co do samego programu, studenci zauważyli jego sztywność, ale jednocześnie podkreślili, że w praktyce realny przebieg praktyk zależy od wielu czynników, w tym od zaangażowania studenta i opiekuna:

*„Sam program jest okej, dość sztywny, ale jakiś musi być. Ostatecznie i tak to co wpisujemy do dziennika praktyk nie pokrywa się w 100% z tym co przeprowadzamy w rzeczywistości, jednak myślę że większość osób traktuje program jako wskazówki i ogólny kierunek. To co dzieje się realnie na lekcjach zależy od dnia, nauczyciela i uczniów. **Największa odpowiedzialność leży po stronie studenta – jego szczerych chęci w nabyciu doświadczenia oraz praktykodawcy i osoby prowadzącej praktykę, od których zależy przekazanie wiedzy i stworzenie możliwości i atmosfery pozwalającej na swobodne zadawanie pytań i naukę.**”*

Analiza wypowiedzi wskazuje na potrzebę nie tylko doprecyzowania i uproszczenia programu praktyk, ale także na konieczność wprowadzenia systemowego wsparcia w organizacji praktyk – w tym ułatwień w dostępie do miejsc praktyk, jasnych wytycznych oraz ochrony przed nadużyciami finansowymi. Kluczowe jest również zaangażowanie zarówno uczelni, jak i praktykodawców, aby praktyki rzeczywiście spełniały funkcję edukacyjną i dawały studentom realne wsparcie w zdobywaniu doświadczenia.

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wykres 31. na pytanie: "Czy masz dodatkowe uwagi lub sugestie dotyczące funkcjonowania praktyk studenckich?"

(n=403)

Spośród 403 odpowiedzi na pytanie dotyczące funkcjonowania praktyk studenckich wyłania się obraz **dużej nierówności w organizacji i realizacji tego etapu kształcenia**. Najczęściej pojawiające się słowa — uczelnia, czas, firma, kierunek, zajęcie — podkreślają główne obszary problemów: **brak spójności między instytucjami edukacyjnymi a miejscami odbywania praktyk oraz różnorodność podejść w zależności od wydziału czy nawet kierunku**.

Studenci zwracali uwagę na nieprzejrzystość i niespójność wymagań dotyczących czasu trwania praktyk, co powoduje trudności w pogodzeniu ich z innymi obowiązkami akademickimi czy żywymi:

„Są kierunki i uczelnie, na których realizacja praktyk jest przejrzysta i zrozumiała, jednakże spotykałam się z sytuacjami wśród znajomych, gdy dana osoba musiała wyrobić 2 miesiące bezpłatnych praktyk w ciągu roku. W praktyce nie dawało się tego połączyć z chodzeniem na studia, więc wszystkie praktyki musiały być wykonywane w trakcie wakacji, przez co dana osoba traciła

możliwość zarobienia na studia lub też po prostu odpoczynku od intensywnej nauki. Mam nadzieję, że uda się bardziej ujednolicić realizację praktyk studenckich, bo w tym momencie problemem jest fakt, że sposób ich realizacji, przejrzystość i sprawiedliwość programu zależy już nawet nie od uczelni, a od danego wydziału bądź instytutu.”

Istotnym problemem, który pojawił się w wielu wypowiedziach, była kwestia bezpłatności praktyk oraz wykorzystywania praktykantów jako darmowej siły roboczej, bez realnej perspektywy na dalsze zatrudnienie:

„Nie powinny odbywać się za darmo, jeśli później nie dostaje się możliwości dalszego wykorzystywania umiejętności i wiedzy w tej firmie. Poświęca się czas w nadziei, że po dwóch miesiącach zostanie się np. umowę zlecenie, a oni dziękują i przyjmują innych na darmowe praktyki, korzystając z darmowej siły roboczej.”

ANALIZA SZCZEGÓŁOWA

Wypowiedzi wskazywały także na rozbieżności między programem praktyk a rzeczywistym przebiegiem zajęć i obowiązków w firmach:

„Moje praktyki były rozbieżne z programem praktyk – wszystkie miejsca praktyk nie oferowały w rzeczywistości możliwości, o których później pisały w opinii o praktykancie.”

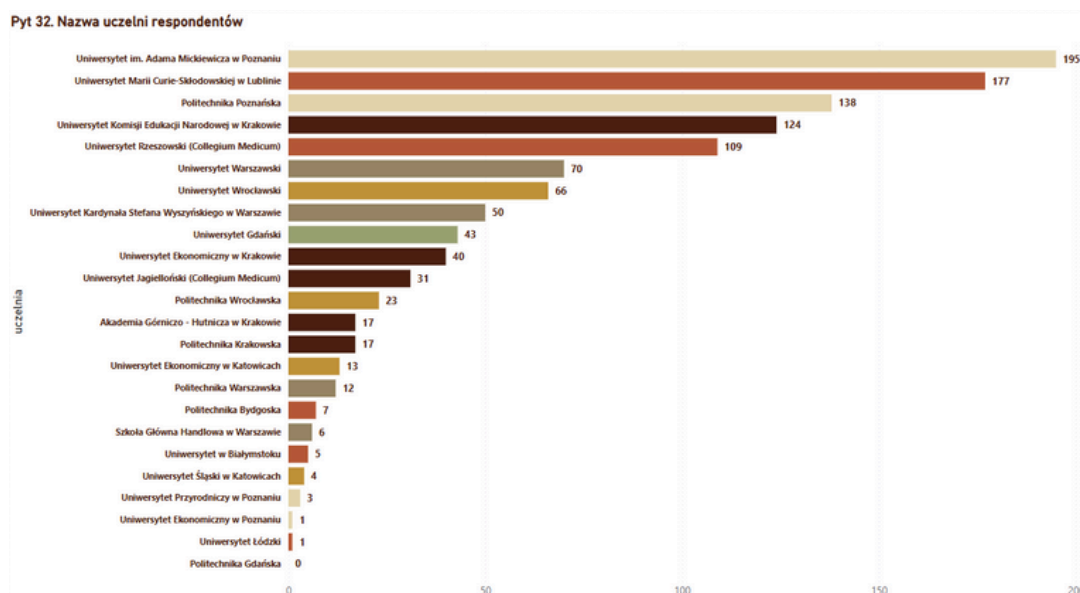
Analiza wskazuje na **pilną potrzebę standaryzacji i lepszego nadzoru nad organizacją praktyk studenckich**, by zagwarantować ich uczciwy i wartościowy przebieg. Kluczowe jest ujednolicenie zasad na poziomie uczelni i wydziałów, zapewnienie realnych korzyści dla praktykantów oraz zapobieganie sytuacjom, w których praktyki stają się formą wykorzystywania bez wynagrodzenia i perspektyw rozwoju.

05

METRYCZKA

METRYCZKA

Wykres 32. na pytanie 32 (patrz wyżej)

(n=1330)

Wykres przedstawia liczbę respondentów badania pochodzących z różnych uczelni, na których funkcjonują organizacje uczelniane Niezależnego Zrzeszenia Studentów (NZS). Dane zostały zebrane w ramach doboru kwotowego, co oznacza, że dla każdej uczelni określono z góry liczbę oczekiwanych odpowiedzi, proporcjonalnie do liczby członków i sympatyków NZS oraz ogólnej populacji studentów danej instytucji.

Analiza wykresu ujawnia znaczące zróżnicowanie w poziomie realizacji tych założeń. Najwięcej odpowiedzi uzyskano na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – 195, co stanowi 97,5% założonego celu (200 odpowiedzi). Szczególnie imponujący wynik osiągnęła Politechnika Poznańska, gdzie liczba zebranych ankiet (138) niemal trzykrotnie przekroczyła założony cel (276%). Również Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie znacząco przewyższył oczekiwania – 177 odpowiedzi przy planowanych 100 (177%).

Z drugiej strony, na wielu uczelniach nie udało się zrealizować nawet minimalnej części planu. Politechnika Gdańska oraz Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu nie odnotowały żadnych odpowiedzi, a z Uniwersytetu Łódzkiego wpłynęła zaledwie jedna ankieta, mimo że każda z tych uczelni miała przydzielone cele rzędu 80–200 odpowiedzi. Warto zaznaczyć, że Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu (który osiągnął jedynie 1,43% celu) to jednostki, w których praktyki uczelniane zostały zawieszone lub funkcjonują w odmienny sposób niż na większości uczelni, co mogło istotnie wpłynąć na poziom zaangażowania studentów.

Średni poziom realizacji celu wśród wszystkich uczelni objętych badaniem wyniósł zaledwie 30,36%. To relatywnie niski wynik, który wskazuje na trudności w dotarciu do studentów w wielu ośrodkach akademickich.

METRYCZKA

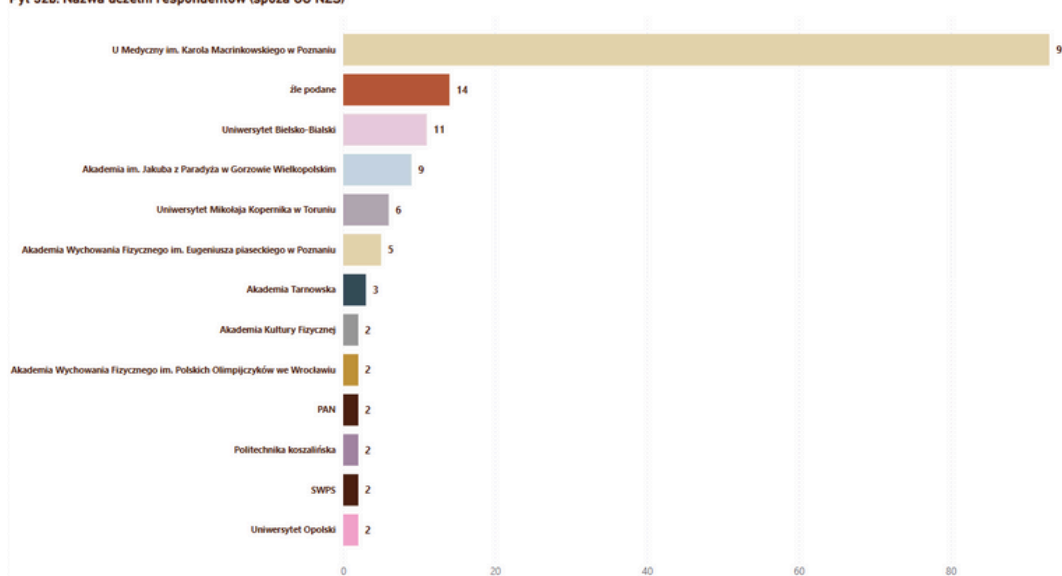
Przyczyn tej sytuacji może być wiele: różny stopień aktywności lokalnych jednostek NZS, ograniczona dostępność studentów, skuteczność prowadzonych działań promocyjnych, czy poziom zaangażowania społeczności akademickiej w badanie.

Warto podkreślić, że uczelnie, które osiągnęły najwyższy poziom realizacji celu (takie jak UMCS, Politechnika Poznańska czy Uniwersytet Rzeszowski), to najprawdopodobniej miejsca, gdzie NZS odgrywa aktywną i dobrze zorganizowaną rolę, a lokalne struktury skutecznie mobilizują członków i sympatyków. Z kolei tam, gdzie liczba odpowiedzi była znikoma lub żadna, możliwe są problemy natury organizacyjnej, utrudniony kontakt z członkami lub niewystarczająca obecność NZS w życiu uczelni.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że **niektóre uczelnie odmówiły nam możliwości promowania badania na poziomie uczelnianym ze względu na brak formalnego opiekuna z kadry profesorskiej kompletnie nie rozumiejąc istoty niezależnego raportu tworzonego przez studentów dla studentów.**

Dane te stanowią istotny punkt wyjścia do pogłębionej analizy efektywności działań organizacyjnych NZS w różnych środowiskach akademickich. Wyniki wskazują na konieczność zintensyfikowania działań komunikacyjnych i organizacyjnych w jednostkach o niskiej efektywności, a także na potrzebę identyfikacji i upowszechniania dobrych praktyk wypracowanych przez najbardziej aktywne organizacje uczelniane.

Pyt 32b. Nazwa uczelni respondentów (spoza OU NZS)

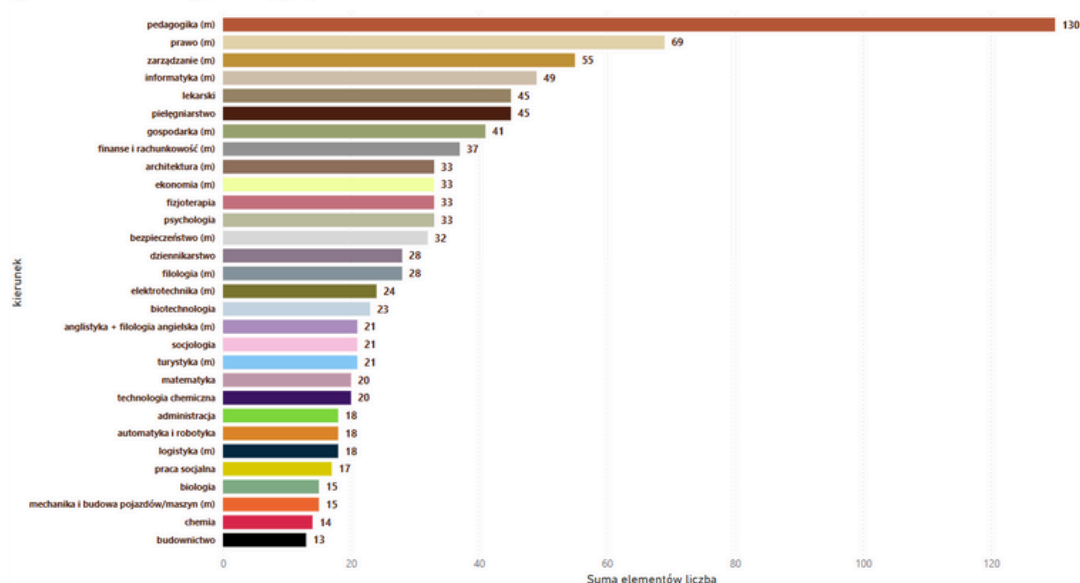

Wykres 32b. na pytanie 32 (patrz wyżej)

(n=1330)

METRYCZKA

Pyt 33. Kierunek studiów respondentów (top 30)

Wykres 33. na pytanie 33 (patrz wyżej)

(n=1330)

Wyniki badania dotyczącego praktyk studenckich pokazują wyraźne zróżnicowanie w liczbie respondentów reprezentujących poszczególne kierunki studiów. Wśród trzydziestu najczęściej występujących dominują dyscypliny medyczne, społeczne i ekonomiczne.

Najliczniejszą grupę stanowili studenci kierunku lekarskiego (49 osób) oraz pielęgniarstwa (45). Tak wysoki udział może wynikać ze specyfiki tych studiów, gdzie obowiązkowe praktyki kliniczne stanowią integralną część programu. Znaczną frekwencję odnotowano również wśród studentów gospodarki (41 osób), finansów i rachunkowości (37), ekonomii (33) oraz psychologii (33).

W przypadku kierunków technicznych, takich jak informatyka, elektrotechnika czy automatyka i robotyka, liczba respondentów była niższa, choć nadal istotna. Może to wskazywać na mniejsze zaangażowanie studentów tych kierunków w badanie lub ograniczoną ofertę praktyk w porównaniu z kierunkami humanistycznymi i medycznymi. Podobny trend widoczny jest

w naukach przyrodniczych – kierunki takie jak biotechnologia, biologia czy chemia znalazły się w dolnej części zestawienia, z liczbą odpowiedzi w przedziale od 15 do 23.

Ciekawie prezentują się także dane dotyczące kierunków społecznych. Dziennikarstwo, socjologia i praca socjalna zgromadziły od 17 do 28 respondentów, co może odzwierciedlać rosnące znaczenie praktyk zawodowych w sektorze NGO, mediach i instytucjach publicznych. Z kolei stosunkowo niska reprezentacja studentów budownictwa, logistyki czy administracji (13–18 osób) może być związana z innym modelem organizowania praktyk oraz trudnościami do dotarcia do respondentów.

Wyniki badania ukazują również istotne różnice w ocenie jakości praktyk w zależności od kierunku studiów. Najlepiej oceniane były praktyki realizowane na kierunkach medycznych, społecznych i ekonomicznych.

METRYCZKA

Studenci kierunku lekarskiego, pielęgniarstwa czy fizjoterapii najczęściej wskazywali na ich zgodność z programem studiów, możliwość rozwoju umiejętności oraz otrzymywane wsparcie – pozytywnie wypowiedziało się od 45 do 49% respondentów. Równie dobrze oceniono praktyki w dziedzinie psychologii i pracy socjalnej (28–33%) oraz finansów i zarządzania (33–37%).

Z kolei kierunki techniczne i ścisłe, takie jak informatyka, budownictwo czy automatyka, uzyskały znacznie niższe oceny. Tylko 18–24% respondentów wskazało, że ich praktyki były wartościowe i zgodne z profilem kształcenia. Wśród głównych problemów wymieniano brak dostępnych, specjalistycznych miejsc praktyk, ograniczone zaangażowanie firm we wsparcie merytoryczne oraz niedopasowanie obowiązków do kierunku studiów. Często zdarzało się, że studenci techniczni trafiali do administracji lub działów niezwiązanych z ich specjalizacją.

Problemy te były zróżnicowane w zależności od dziedziny:

Na kierunkach humanistycznych (np. dziennikarstwo, filologie) często zgłaszano, że praktyki sprowadzały się do wykonywania prostych zadań biurowych, jak parzenie kawy czy kserowanie dokumentów. Aż 23% respondentów oceniło je negatywnie. Wskazywano też na trudności ze znalezieniem płatnych ofert w instytucjach kultury i mediach.

Studenci kierunków technicznych i analitycznych (informatyka, mechanika, analityka) zwracali uwagę, że ich wiedza akademicka nie była wykorzystywana. Ponad 38% wskazało, że firmy traktowały ich wyłącznie jako darmową siłę roboczą do podstawowych zadań, takich jak wprowadzanie danych.

Na kierunkach medycznych i społecznych oceny były zdecydowanie bardziej pozytywne. Aż 72% studentów tych kierunków dobrze oceniło swoje doświadczenia praktyczne. Jednocześnie zgłaszano problemy natury organizacyjnej, głównie nadmierną biurokrację – w pytaniu otwartym nr 16 aż 41 osób zwróciło uwagę na formalne trudności, zwłaszcza w szpitalach i placówkach ochrony zdrowia.

Widzimy zatem istotne różnice w postrzeganiu i organizacji praktyk studenckich między poszczególnymi kierunkami. Wskazuje to na potrzebę bardziej elastycznego podejścia do ich organizacji, większego wsparcia ze strony instytucji partnerskich oraz dostosowania praktyk do profilu kształcenia i oczekiwań studentów.

METRYCZKA

Analiza danych dotyczących dziedzin naukowych, do których przypisane były kierunki studiów respondentów odbywających praktyki, ukazuje wyraźne zróżnicowanie w reprezentacji poszczególnych obszarów. Najliczniejszą grupę stanowili studenci nauk społecznych: ich odpowiedzi stanowiły aż 439 zgłoszeń. Na kolejnych miejscach znalazły się: nauki inżynieryjno-techniczne (259 odpowiedzi), nauki humanistyczne (240) oraz nauki medyczne i o zdrowiu (194). Nieco mniejszą reprezentację miały nauki ścisłe i przyrodnicze – 158 odpowiedzi.

Zdecydowanie mniej licznie reprezentowane były kierunki związane ze sztuką (22 odpowiedzi), naukami o rodzinie (5), teologią (5), rolnictwem (4) oraz weterynarią (4). Łącznie w analizie uwzględniono 1330 odpowiedzi.

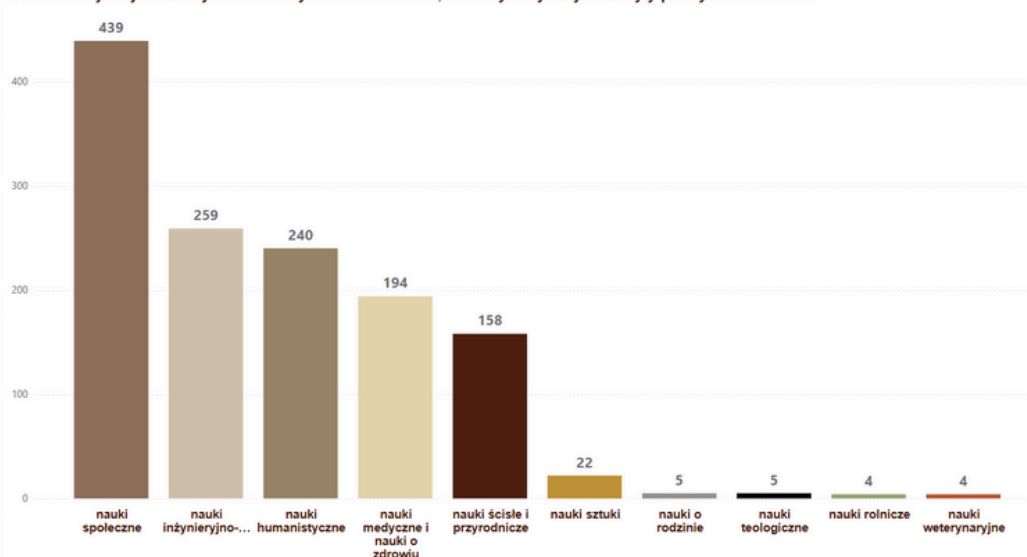
Warto zwrócić uwagę, że **podział na dziedziny naukowe okazał się w pewnym stopniu problematyczny. Część respondentów miała trudności z przypisaniem swojego kierunku do właściwej kategorii.** Przykładowo, niektórzy studenci kierunków pedagogicznych przypisywali je do nauk o rodzinie, choć zgodnie z oficjalną

klasyfikacją należą one do nauk społecznych. Tego rodzaju rozbieżności wskazują, że obowiązujące ramy klasyfikacyjne nie zawsze odpowiadają intuicji uczestników badania, zwłaszcza w przypadku wąskich specjalizacji.

Rozkład odpowiedzi pokazuje wyraźną dominację nauk społecznych, które stanowią około jednej trzeciej wszystkich zgłoszeń. Wraz z naukami inżynieryjno-technicznymi oraz humanistycznymi obejmują one ponad 70% całej próby badawczej. Nauki medyczne i o zdrowiu stanowią około 14,5% zgłoszeń, a nauki ścisłe i przyrodnicze około 12%. Pozostałe, bardziej wyspecjalizowane dziedziny, takie jak sztuka, teologia, nauki o rodzinie, rolnictwo czy weterynaria, łącznie odpowiadają za zaledwie 3% odpowiedzi.

Taki rozkład odzwierciedla przede wszystkim popularność konkretnych kierunków studiów wśród studentów biorących udział w badaniu. Jednocześnie trudności związane z przyporządkowaniem kierunków do konkretnych dziedzin nauki sugerują potrzebę wprowadzenia bardziej precyzyjnych kategorii w przyszłych edycjach badania. Ułatwiłoby to zarówno analizę, jak i interpretację danych.

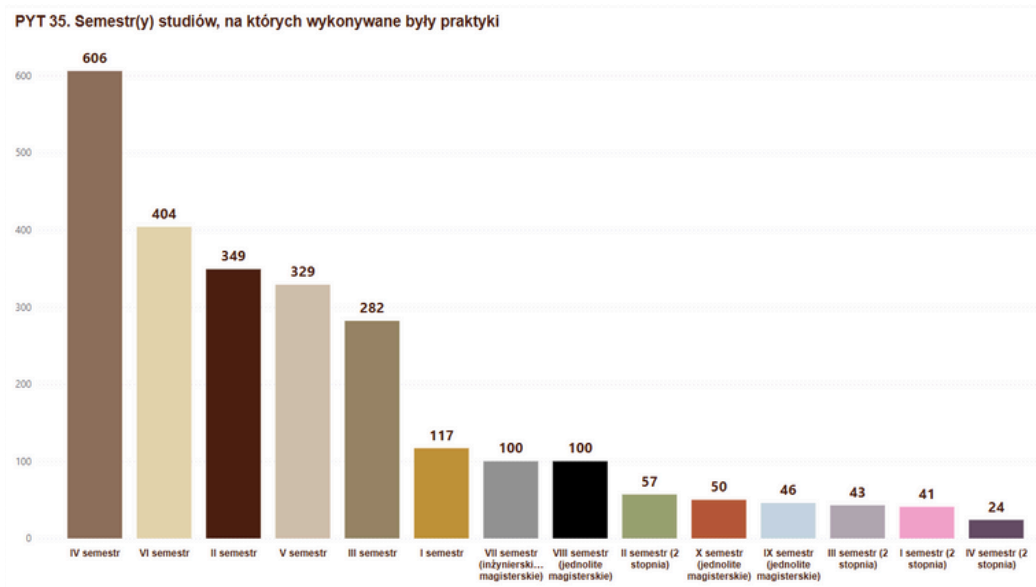
PYT 34. Do jakiej dziedziny nauki należy kierunek studiów, na którym wykonywane były praktyki studenckie?

Wykres 34. na pytanie 34 (patrz wyżej)

(n=1330)

METRYCZKA

Wykres 35. na pytanie 35 (patrz wyżej)

(n=1330)

Wyniki pytania dotyczącego semestrów, w których studenci odbywali praktyki, ukazują interesujące rozkłady i tendencje związane z organizacją kształcenia praktycznego na różnych etapach studiów. Respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź, co pozwoliło uchwycić złożoność tego zjawiska.

Z analizy danych wynika, że praktyki studenckie są rozmieszczone nierównomiernie pomiędzy semestrami, **z wyraźnym skupieniem w środkowych latach nauki**. Najwięcej zgłoszeń dotyczyło IV semestru – aż 606 odpowiedzi, co stanowi największy udział w całym zestawieniu. Kolejne pod względem liczby wskazań były: VI semestr (404 odpowiedzi), II semestr (349), V semestr (329) oraz III semestr (282). Te pięć semestrów odpowiada za zdecydowaną większość wszystkich zgłoszeń, co pokazuje, że to właśnie w środkowej części toku studiów najczęściej realizowane są praktyki zawodowe.

Zdecydowanie rzadziej praktyki odbywały się w pierwszym semestrze: jedynie 117 osób wskazało ten etap. Wynik ten sugeruje, że początkowy okres studiów poświęcony jest głównie zdobywaniu wiedzy teoretycznej. Praktyki w późniejszych semestrach również nie były dominujące, choć warto odnotować, że zarówno VII, jak i VIII semestr uzyskały po 100 odpowiedzi. Dotyczy to głównie studiów inżynierskich oraz jednolitych studiów magisterskich.

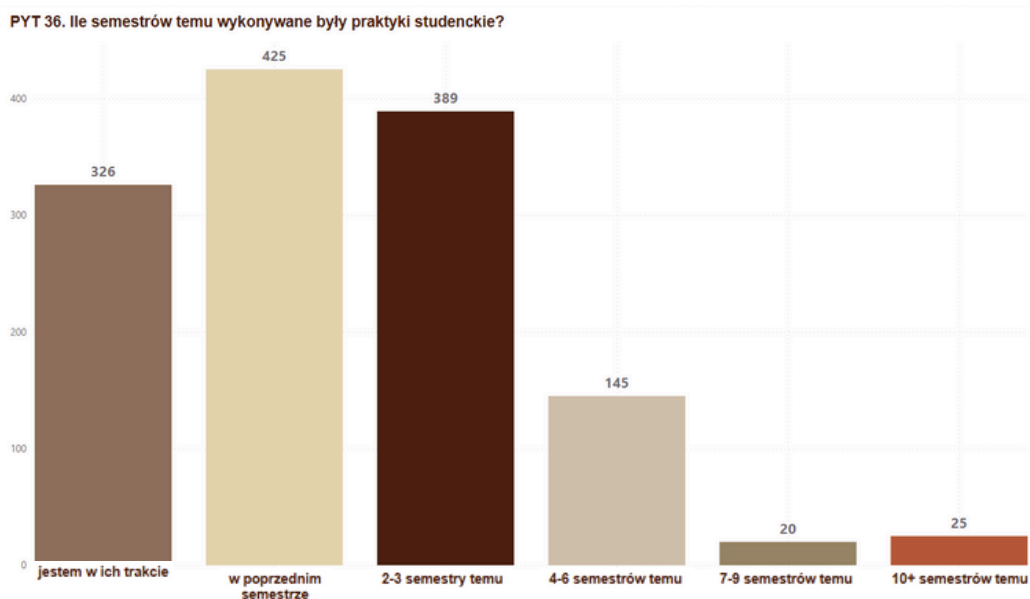
Ciekawie prezentuje się rozkład praktyk w zależności od cyklu kształcenia. W przypadku studiów drugiego stopnia odpowiedzi rozłożyły się bardziej równomiernie: II semestr wskazało 57 osób, III semestr – 43, I semestr – 41, a IV semestr – 24. Z kolei na jednolitych studiach magisterskich praktyki często odbywają się także w bardzo późnych semestrach – 46 osób wskazało IX semestr, a 50 – X semestr.

METRYCZKA

Na szczególną uwagę zasługuje także odpowiedź osoby studiującej farmację, która zgłosiła odbywanie praktyk na XI semestrze. Semestr ten nie został pierwotnie uwzględniony w dostępnych opcjach odpowiedzi, co pokazuje, że w przyszłych badaniach o tematyce praktyk studenckich warto rozszerzyć zakres odpowiedzi o jeszcze późniejsze etapy nauki – szczególnie w odniesieniu do kierunków o przedłużonym toku studiów.

Rozkład odpowiedzi wskazuje na kilka kluczowych wniosków. Po pierwsze, praktyki są najczęściej realizowane w środkowej części studiów, co wydaje się być naturalnym momentem łączenia wiedzy teoretycznej z doświadczeniem zawodowym. Po drugie, różnice pomiędzy typami studiów (pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitymi) skutkują odmiennym rozmieszczeniem praktyk w czasie. Po trzecie, istnieją kierunki – zwłaszcza medyczne – gdzie praktyki odbywają się również w bardzo późnych semestrach, co wymaga bardziej elastycznego podejścia do klasyfikacji w przyszłych badaniach.

METRYCZKA

Wykres 36. na pytanie 36 (patrz wyżej)

(n=1330)

Analiza odpowiedzi na pytanie o czas, jaki upłynął od odbycia praktyk studenckich, ujawnia wyraźne skupienie doświadczeń w stosunkowo niedalekiej przeszłości. Najliczniejsza grupa respondentów (425 osób) zadeklarowała, że praktyki odbywała w poprzednim semestrze. Kolejna pod względem wielkości była grupa osób, które odbyły praktyki 2–3 semestry temu – 389 odpowiedzi. Łącznie oznacza to, że aż 814 uczestników badania miało kontakt z praktykami w ciągu ostatnich trzech semestrów.

Na szczególną uwagę zasługuje również grupa 326 osób, które w momencie udziału w badaniu były w trakcie realizowania praktyk. Wskazuje to na dużą reprezentację studentów zdobywających aktualnie doświadczenie zawodowe, co znacząco wzmacnia bieżący kontekst zebranych danych.

Wraz z upływem czasu od momentu odbycia praktyk liczba odpowiedzi wyraźnie spada. Praktyki odbywane 4–6 semestrów temu zadeklarowało 145 osób, a tylko 20 respondentów wskazało, że miało je 7–9 semestrów temu.

Zaledwie 25 osób przyznało, że ich praktyki odbyły się 10 lub więcej semestrów wcześniej.

Ten rozkład pozwala na sformułowanie kilku istotnych wniosków. Po pierwsze, zdecydowana większość badanych miała do czynienia z praktykami niedawno, co sprzyja bardziej precyzyjnym i szczegółowym odpowiedziom. Po drugie, spadek liczby wskazań w miarę oddalania się praktyk w czasie może wynikać zarówno z naturalnego procesu zapominania, jak i z ograniczonego dostępu do absolwentów lub ich niższej motywacji do udziału w badaniu.

Warto również podkreślić, że liczba respondentów będących w trakcie odbywania praktyk jest istotna z punktu widzenia analizy: pozwala uchwycić nie tylko retrospektywne, lecz także bieżące doświadczenia studentów. Choć przewaga świeżych wspomnień zwiększa wiarygodność i aktualność zebranych danych, jednocześnie ogranicza możliwość pełnej oceny długofalowych efektów odbytych praktyk.

METRYCZKA

Forma praktyk przewidziana przez uczelnię	Forma praktyk wykonana przez studenta	Forma praktyk preferowana przez studenta
Stacjonarne: 1056	Stacjonarne: 1057	Stacjonarne: 777
Hybrydowe: 112	Hybrydowe: 94	Hybrydowe: 336
Zdalne: 102	Dydaktyczne: 94	Zdalne: 142
Dydaktyczne: 100	Zdalne: 65	Dydaktyczne: 87
Wolontariat: 72	Kliniczne: 50	Badawcze: 69
Kliniczne: 51	Wolontariat: 47	Kliniczne: 66
Erasmus: 50	Badawcze: 40	Projektowe: 66
Badawcze: 36	Projektowe: 28	Erasmus: 54
Projektowe: 26		
Własna działalność: 25		

Wykres 37, 38, 39. na pytania 37, 38, 39 (patrz nazwy kolumn)

(n=1329)

Na podstawie porównania trzech zestawów danych: form praktyk przewidzianych przez uczelnię, faktycznie odbytych oraz preferowanych przez studentów form praktyk można zauważyć wyraźne tendencje i rozbieżności między założeniami programowymi, rzeczywistością praktyk a oczekiwaniami samych studentów.

Praktyki **stacjonarne** zdecydowanie dominują we wszystkich trzech kategoriach. Jako forma przewidziana przez uczelnię pojawiają się aż 1134 razy (plus 81 pod formą „stacjonarnie”), zbliżony wynik odnotowano w przypadku faktycznie odbytych praktyk (994 + 63).

METRYCZKA

Choć studenci również najczęściej preferowali tę formę (736 + 41), to liczba wskazań była istotnie niższa niż liczba odbytych i przewidzianych praktyk, co może sugerować, że część studentów chętniej widziałaby inne rozwiązania.

Praktyki hybrydowe są wyraźnie częściej preferowane (336 wskazań) niż odbywane (94) czy przewidywane przez uczelnie (112), co pokazuje rosnące zainteresowanie elastyczną formą łączącą naukę w miejscu praktyk z elementami zdalnymi. Podobną tendencję widać w odniesieniu do **praktyk zdalnych**, które były przewidziane dla 102 osób, a faktycznie zrealizowane przez 65, choć aż 142 osoby wyraziły preferencję dla tej formy. Wskazuje to na ograniczoną dostępność tej opcji w ofercie uczelni, mimo realnego zapotrzebowania.

Praktyki kliniczne, dydaktyczne, badawcze i wolontariat występują w zbliżonych proporcjach we wszystkich trzech zestawach, choć z lekkimi przesunięciami np. praktyki dydaktyczne były częściej przewidywane niż preferowane. Co ciekawe, formy takie jak **Erasmus, projektowe** czy **własna działalność** (25 preferencji) pojawiają się głównie jako indywidualne inicjatywy studentów, mimo ich ograniczonego występowania w programach uczelni.

Wnioski te pokazują, że choć uczelnie i studenci najczęściej opierają się na tradycyjnej formule stacjonarnej, istnieje wyraźny trend w stronę bardziej elastycznych i samodzielnych form praktyk. Należałoby zatem rozważyć, czy programy studiów nie powinny w większym stopniu odpowiadać na zmieniające się potrzeby studentów – szczególnie w zakresie form zdalnych i hybrydowych.

06

REKOMENDACJE

REKOMENDACJE

1. Usprawnienie systemu organizacji praktyk

- **Centralizacja informacji:** Wdrożenie ogólnokrajowej platformy ofert praktyk, dostępnej dla studentów i pracodawców, zintegrowanej z uczelnianymi systemami dziekanatowymi. Platforma powinna zawierać filtrowane oferty dopasowane do kierunku studiów i regionu.
- **Obowiązek wsparcia uczelni:** Uczelnie powinny posiadać dedykowane biura ds. praktyk, oferujące wsparcie doradcze, organizacyjne i formalne. Każdy student powinien mieć przypisanego opiekuna uczelnianego, który weryfikuje zgodność praktyki z programem kształcenia.
- **Przejrzyste zasady:** Wprowadzenie jasnych, ujednoliconych procedur dotyczących rozpoczęcia, dokumentacji, oceny i zaliczenia praktyk, z wyprzedzeniem komunikowanych studentom i pracodawcom.

2. Zwiększenie jakości merytorycznej praktyk

- **Standardy minimum:** Określenie minimalnych standardów merytorycznych praktyk (np. liczba godzin z klientem, praca z konkretnymi narzędziami, nadzór opiekuna z kwalifikacjami w danym obszarze).
- **Karta praktykanta:** Każdy student powinien otrzymać spersonalizowany plan praktyk, zawierający cele, zakres obowiązków oraz oczekiwane efekty uczenia się. Dokument ten powinien być podpisany przez uczelnię i instytucję przyjmującą.
- **Weryfikacja miejsc praktyk:** Uczelnie powinny prowadzić rejestr i ocenę instytucji przyjmujących studentów, wycofując współpracę z podmiotami, które systematycznie nie spełniają standardów.

”

*Każdy student
powinien otrzymać
spersonalizowany
plan praktyk (...)*

REKOMENDACJE

3. Reforma modelu wynagrodzenia i rekompensat

- **Obowiązkowe wynagrodzenie:** Zaleca się ustawowe wprowadzenie minimalnego wynagrodzenia za praktyki, przynajmniej na poziomie zwrotu kosztów (transport, wyżywienie, zakwaterowanie), z możliwością pełnego wynagrodzenia za efektywną pracę.
- **Stypendia praktyczne:** Uczelnie, samorządy lub ministerstwo powinny tworzyć fundusze stypendialne przeznaczone dla studentów odbywających nieodpłatne, ale merytoryczne praktyki, zwłaszcza w sektorze publicznym (ze szczególnym uwzględnieniem zawodów potrzebnych tj. zawody medyczne).
- **Uznaniowe formy rekompensaty:** Wprowadzenie alternatywnych form gratyfikacji: certyfikaty, kursy, bezpłatny dostęp do narzędzi branżowych, oferty mentoringu, referencje.

4. Zwiększenie roli uczelni w monitoringu i ewaluacji

- **System ocen praktyk:** Każdy student powinien mieć możliwość anonimowej oceny miejsca praktyk. Wskaźniki te powinny być publicznie dostępne i brane pod uwagę przy zawieraniu umów z instytucjami.
- **Monitoring postępów:** Wdrożenie tygodniowych raportów postępu, sprawdzanych przez opiekuna uczelnianego, zwiększających bieżący nadzór nad jakością doświadczenia studenta.
- **Audyt instytucji przyjmujących:** Uczelnie powinny losowo przeprowadzać kontrole u pracodawców, aby weryfikować rzeczywisty przebieg praktyk i warunki pracy.

REKOMENDACJE

”

Uczelnie powinny monitorować występowanie przypadków dyskryminacji (ze względu na płeć, wiek, uczelnię, kierunek studiów) i przeciwdziałać im (...)

5. Wzmocnienie funkcji edukacyjnej opiekunów

- **Szkolenia dla opiekunów:** Zarówno uczelniani, jak i instytucjonalni opiekunowie praktyk powinni przechodzić cykliczne szkolenia z zakresu mentoringu, ewaluacji i pracy z młodymi dorosłymi.
- **System zachęt dla instytucji:** Pracodawcy angażujący się w kształcenie studentów powinni mieć możliwość uzyskania ulg podatkowych, nagród uczelnianych lub priorytetu w dostępie do projektów badawczo-rozwojowych.

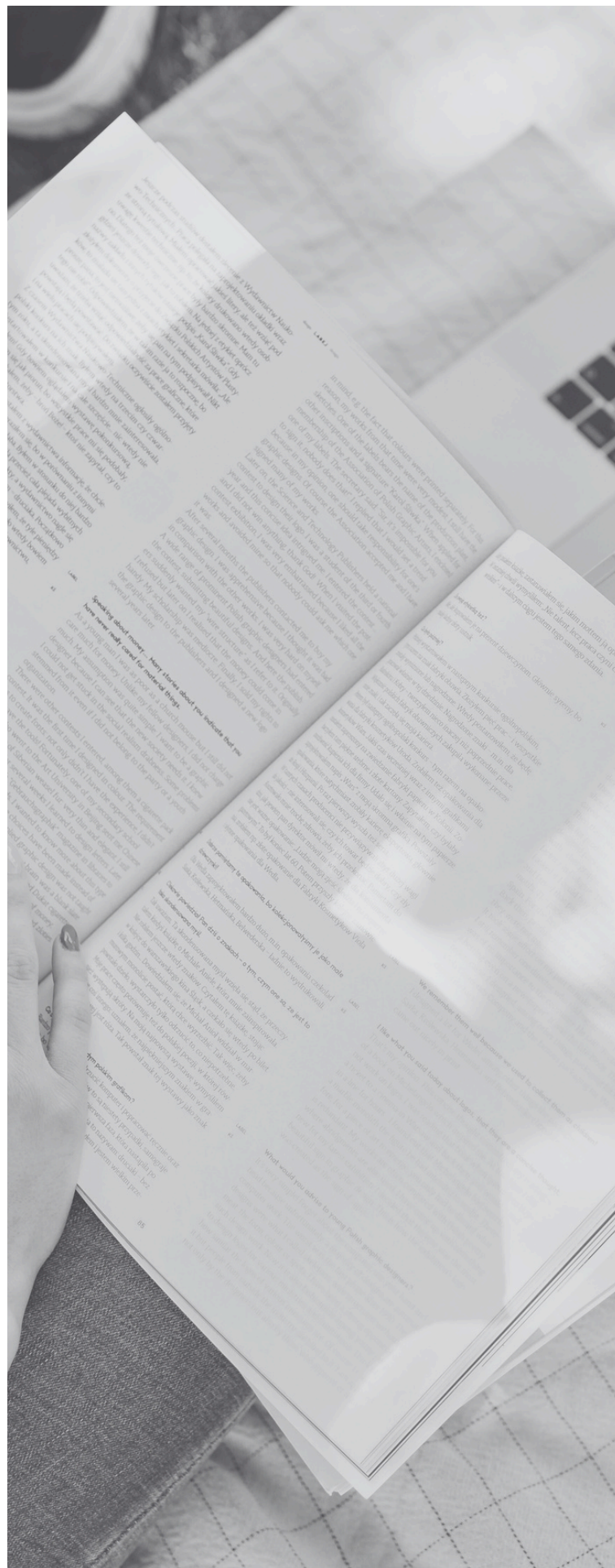
6. Promowanie sprawiedliwego dostępu i równości

- **Eliminacja barier finansowych:** Każda uczelnia powinna oferować pomoc socjalną studentom, dla których praktyki oznaczają utratę dochodów. Pomoc ta może mieć formę dopłat do dojazdów lub zakwaterowania.
- **Praktyki elastyczne czasowo:** Praktyki powinny być dostępne także w formie weekendowej, zdalnej (jeśli merytorycznie uzasadnione) lub rozłożone w czasie, aby umożliwić ich łączenie z innymi obowiązkami.
- **Równe traktowanie:** Uczelnie powinny monitorować występowanie przypadków dyskryminacji (ze względu na płeć, wiek, uczelnię, kierunek studiów) i przeciwdziałać im poprzez kampanie informacyjne, kodeksy etyczne i procedury interwencji.

REKOMENDACJE

7. Edukacja studentów o ich prawach i obowiązkach

- **Przewodnik praktykanta:** Każdy student powinien otrzymać przewodnik zawierający informacje o przysługujących mu prawach, obowiązkach oraz możliwościach wsparcia ze strony uczelni.
- **Warsztaty przygotowawcze:** Przed rozpoczęciem praktyk należy organizować obowiązkowe warsztaty przygotowujące studentów do wejścia w środowisko pracy – obejmujące komunikację, etykietę, podstawy prawa pracy.
- **Wzmocnienie roli samorządów studenckich:** Samorzady powinny mieć realny wpływ na ocenę jakości praktyk, współtworzyć bazę rekomendowanych instytucji oraz wspierać studentów w rozwiązywaniu problemów.

Warszawa 2025

Niezależne Zrzeszenie Studentów
ul. Krakowskie Przedmieście 20/22 lok. 21
00-325 Warszawa